Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 160 (15483) | 1980 оной июлиин 11, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

НАЙМАН ХЭМЭЛ ОДОД НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

Газарые тойрон дабшаха «Космос-1192», «Космос-1193», «Космос-1194», «Космос-1195», «Космос-1196», «Космос-1197», «Космос-1198», «Космос-1199» гэжэ хэмэл одод 1980 оной июлиин 9-дэ Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ. Эдэ найман хэмэл одод түлхин гараха нэгэ ракетээр дэгдээгдэбэ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зорилготой научна аппаратура хэмэл одод дээрэ тодхогдонхой.

ПРАГАДА ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ПРАГА. Варшавска Договорто хабаададаг үрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшоноой зүблөөн эндэ июлиин 8—9-нэй үдэрнүүдтэ болоо. Энэнь Европодо сэрэгэй талаар шахардуу байдал һуларуулха ба буу зэбсэгүүлые хуряаха асуудал зүбшэн хэлсэхэ Мадридтахи уулзалга ба конференциин бэлэдхэлдэ зорюулагдана.

Совет талаһаа СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалев хабаадаба.

Уулзалга үгэеэ ойлголсолгын, аха дүү ёһоной, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ НЭРЭТЭЙ СОЛОТОЙГООР УГТАХА

„КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй дүнгүүд болон Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй дурадхаһан заабаринуудые дүүргэжэ, партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха талаар областной партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай“ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВОЙ хэһэн элидхэлһээ

—Партиин эзлжээтэ XXVI съездые зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй абаһаан тогтоол олониитэ ажалшадай ажалай болон политическэ эдэбхиие улам үргэнөөр хүгжөохэ, арбадахи табан жэлэй түгсэхэхы жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ элсүүлхы ехэ эршэ хүсэ, эрхэ нүхэсэл олгоһон байна. — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Үнгэржэ байгаа суглаанууд болон митингнүүд дээрэ хүдэлмэришэд, колхознигууд болон арадай ажахын мэргэжэлтэд манай партиин дотоодын ба гадаадын политикые, Центральна Комитедэй, Л. И. Брежневэй толгойлдог тэрэнэй Политбюрогой эсэшэ сусашагүй, гайхамшаг ажал ябуулые нэгэн нинтэ һанал сэдьхэлтэйгээр һайшаан дэмжэлэн байна.

Партиин XXVI съездэ зорюулагдажа байгаа бэлэдхэл хадаа тон шухала политическэ болон эмхидхэлэй кампани мүн болоно. Партиин съездэ бэлдэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай июнийн Пленумэй тогтоолһоо үндэһэлнэн зорилгонууд партийна эдэбхитэдэй суглаануудаар, партийна эхин организациннуудта үргэнөөр зүбшэгдэжэ байна.

Партийна организациннуудта үнгэргэгдэхэ тоосоото һунгалтын кампаниг хадаа эгээл харюусалгатай хэрэг болоно. Партийна бүлэгһөө эхилээд, партийна организациннуудай али бүхы шатануудта суглаануудые болон конференциннуудые һайн бэлдэхэлтэйгээр үнгэргэдэхэ ёһотой.

Суглаануудые болон конференциннүүд болбол партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ябуулагдаһан партийнэ-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэрие гүнзэгырөөр шэнжэлхэ, хүдэлмэридөө туйлаһан али бүхы һайн шэнжэтэй дүй дүршэлдэ тон анхаралтайгаар хандаха зэргэтэй гэжэ КПСС-эй ЦК заабарилга. Гэхэтэй хамта манай хүдэлмэридэ ушардаг дутагдал болон алдуунуудые шүүмжэлхы ёһоор элирхэйлхэ шухала гэһэн эрилтэ табина.

КПСС-эй XXV съездһээ хойшохи үедэ республикын партийна организациннуд эмхидхэлэй талаар бэхижээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Партида 9800 гаран түрүү хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшад ороһон байна. Гэхэ зуура зарим организациннуудай ябуулдаг партийно-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һанаһанда хүрэмөөр бэшэ. Партидоторой хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ дутуу дунданууд үшөө олон бии байһаар. Партийна суглаануд бэлэдхэл муутайгаар үнгэргэгдэнэ, дээдэ органуудай, мүн өөһэдын абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ хинаха хэрэг эмхидхэлгэдэ, политическэ болон экономическа һуралсалда, ажалша коллективүүдэй дунда, хүн зоной ажаһуудаг газарнуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулгада дутагдалнууд үзэгдэһөөр. Ушар тиимэһээ тэдэ дутагдалнуудые усадхаха, партийна организациннуудые эмхидхэлэй талаар саашадань улам бэхижүүлхэ, областной партийна организациин эрхилхэ ёһотой политическэ, ажахын бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тоосоото һунгалтын кампани бодотоор нүлөөлхэ зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ үедөө олон коллективүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл эзлжээтэ съездые ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгдэ арадай социалис мүрысөө дэмжэхые, улам хүгжөөхые оролдохо гээшэ партийна организациннуудай гол шухала зорилгонь болоно.

Манай ленинскэ партиин съезднүүд шата дамжаһан түүхэтэ удха шанартай. Тэдэнэр манай ороной урагшаа дабшалгада шэнэ харгы нээжэ үгэнэ. Энэшье съезд мүн лэ тиимэ байха ёһотой. Коммунис байгуулалтын шэнэ шатын үедэ партиин, совет арадай бэелүүлхэ тэмсэлэй стратеги болон тактикые тодорхойлхо байһаниинь эли.

Коммунис байгуулалтын бүхы ажал ябуулгада КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд айхабтар схэ үүрэг дүүргэ гээшэ. Тэдэнэй үзэл суртал, революционо шэнжэ шанар хадаа манай обществын хүгжэлтые хурдадхаха материальна гайхамшаг хүсэн боложо мандаа ошуу. Съездын тодорхойлһон экономическа болон социальна программые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партиин зон арадай ажахые, соёлые нэгэ жэгдээр хүгжөөхэ, материальна һуудал байдал саашадань һайжаруулха хэрэг хангажа шадаа. Совет түрэнэй оборонно хүсэ шадал улам бэхижээ.

Манай ороной бүхы националь нуудай, арад үндэһэтэдэй аха дүүгэй хани барисаан, совет сосществын үзэл бодолой, социально-политическэ нэгэдэл батажан бэхижэһэн байха юм.

Манай партиин хүтэлбэрилхы, ударидахы үүрэг улам гүнзэгырэн үргаа, совет хүнүүдэй дунда, улас-хоорондын коммунис хүдэлөөнэй зэргэдэ тэрэнэй нэрэ хүндэнь өүри дээшэлээ гэжэ элидхэлшэ онсолоо.

Партиин болохоёо байгаа съездые угтаха хүдэлмэри ябуулха, тоосоон болон һунгалтада бэлдэхэ үедөө партиина организациннуд КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй, мүн Л. И. Брежневэй хэлэһэн зүбшэл болон заабаринуудай эриллтэнүүдэй ёһоор өөһэдынгөө хүдэлмэрие шэнжэлэн харахаа уялгатай.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар областной партийна организациин ябуулжа байһан хүдэлмэрие элидхэлшэ үргэнөөр шэнжэлэн харуулба. Тиихэдээ арбадахи табан жэлэй үнгэрһэн үедэ республикын промышленность үйлэдбэриингөө хэмжээе дээшэлүүлхэ, шанар һайжаруулха талаар урагшаа нилээд дабшаа. Табан жэлэй үнгэрһэн бүхы дүрбэн жэлэй, мүн энэ жэлэй түрүүшын хахадай хугасаада продукци худалдаха түсэбүүд дүүргэгдэһэн байна.

Бүхы дээрээ республика дотор промышленна үйлэдбэриин хэмжээн эдэ жэлнүүдэй туршада 12 процентээр ажалай бүтээсэ 7,5 процентээр дээшэлһэн байна. Республикын томо томо олон предприятинууд нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлнэ. табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тэдэнэй тоодо судна бүтээлгын, шэлэй, цементын заводуудай, нарин сэмбын комбинат, «Теплоприбор» заводой, «Туяана» нэгэдэлэй Баргажанай леспромхозой болон бусадай коллективүүд оролсоно.

Гэхэ зуура, республикын промышленность бүхы дээрээ табан жэлэй түсэбэй хараа-һаа гээгдэнги байдалтай гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Тиихэдээ тэрэнэй ушар шалтагаанууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организациннуд түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа, нөөсэнүүдээ элсүүлжэ шадаагүй бшуу.

Үйлэдбэридэ эрдэм, техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ асуудалнуудые олон министерствэнүүд, нэгэдэлнүүд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд һулаар шиидхэдэг, ажалай муу журамтай эбсэшэнхэй байдаг юм. Зарим предприятинууд түсэбөө ходо таһалдалда оруулна. Тэдэнэй дунда «Бурятстройматериалы», «Буржелезобетон» нэгэдэлнүүдэй предприятинууд, «Забайкаллес» нэгэдэлэй хэдэн леспромхозууд, Түлишын промышленностиин министерствын предприятинууд ороно.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй саг үргэлжэ гээгдэлдэ ороһон ушар һанаа сэдьхэл ехэтэ зобооно. Продукци худалдаха 1979 оной түсэб нэгэдэлэй предприятинууд ороидоо 98 процент дүүргэһэн байха юм. Энэмнай эхин түрүүлэн тодорхойлогдоһон жэлэй түсэбые 15,5 миллион түхэригөөр бага болгоод байһанай хойно ушарһан баримта болоно бшуу. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб мүн лэ дүүргэгдээгүй. Нэгэдэлэй хүдэлмэридэ түмэр замай транспорт һаад ушаруулна. Үнгэрһэн зургаан һарын туршада аяар 6 мянга гаран поезд дутуу үгэһэн байна. Гэбэшье нэгэдэлэй олонхи предприятинууд түсэбтэ даабаряа дүүргэжэ шадамаар арга боломжотон. Ажалай болон үйлэдбэрнин эмхидхэл һула байдалтай. Зарим леспромхозууд модо бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ муугаар бэлдэнэ, ажалай бригадна гурим удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Загаһанай промышленностиин предприятинууд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Тэрэ шэлэн барилгын материалнуудай, эдеэ хоолой, түлишын промышленностиин, коммунальна ажахын предприятинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд ехэ олон бии байһаар.

Республикын арадай ажахын хүгжэлтэдэ капитальна барилга шухала һуури эзэлнэ. Тэрэнэй хэмжээн саг үргэлжэ ехэ болоно. Арбадахи табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада арадай ажахын бүхы һалбаринуудта 1,9 миллиард түхэриг мүнгэн зорюулагдаа. Энэмнай урдахи түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо ашаглагдаһанһаа 1,6 дахин ехэ болоно бшуу. Энэ үнгэрһэн хугасаада 1.5 миллиард түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй гол фондууд ашаглалгада оруулагдаа, 1 миллион 200 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд баригдаа. Хүсэ схэтэй хэдэ хэдэн үйлэдбэриин томо барилганууд бодхоогдоһон байна. БАМ-ай Буряадай участогта барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Гэхэтэй хамта капитальна барилгын ябаса хадаа республикын арадай ажахын хэрэглэмжые хангажа шаданагүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада тушааха гол шухала түсэб дүүргэгдэнэгүй, дуулһаагүй барилганууудай тоо улам ургана.

Барилгын томо эмхинүүд, тэрэ тоодо «Бурятпромстрой» нэгэдэл, «Бурятцелинстрой» трест нэгэ жэгдээр хүдэлнэгүй, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа дүүргэхэ хэрэг хаганагүй гэжэ элидхэл соо шүүмжэлэгдээ.

Табан жэлэй эхинһээ ажалай бүтээсэ барилга дээрэ 11 процент ургаһан байна. Харин зарим эмхинүүдтэ ажалай бүтээсэ мүртэй дээшэлнэгүй, нэгэл хэмдээ байдаг.

Улаан-Удын гэр барилгын комбинадай үйлэдбэриин хүсэн муугаар ашаглагдана. «Бурятцелинстрой» трестын гол бааза, хирпиисын заводууд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Подрядна эмхинүүд өөһэдынгөө материальна болон ажалай хүсэнүүдые мууса хэрэглэнэ, олон барилганууд дээрэ ажалай эмхидхэл һула, бүтээсэ ехэтэй техникын олонхинь нэгэ халааанда ашаглагдана.

Саашань үгеэ үргэлжэлүүлхэдээ, элидхэлшэ республикын транспортын байдал тухай тогтоо. Али бүхы транспортын хүсэ шадал ехэ болгохын тула табан жэлэй үнгэрһэн хугасаада олон хэмжээнүүд абтаа. Түмэр замай Улаан-Удын отделениие хүгжөөлгэдэ, ажахыень шэнэдхэн зэнабарилгада 3 миллионһоо дээшэ түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа. Энэнэй ашаар ашаанай эрьесэ 13 процент дээшэлһэн, поездын ашаанай дунда зэртын шэгнүүр 111 тоннодо хүргэгдэһэн байна. Гэхэ зуура аоаһан хэмжээнүүд гүрэнэй түсэб дүүргэхэ арга хангажа шадаагүй. Отделени мүнөөшье хангалтагүйгөөр хүдэлнэ, ашаа зоохэ даабари дүүргэнэгүй, пассажирнуудые хангалгын ёһо гурим һанаһанда хүрэнэгүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ автомобильна транспорт хүгжөө, шэнэ техникэ элбэгээр нэмэгдэнэ. Транспортна управленинн предприятинуудай ашаа зөөлгэ табан жэлэй эсэстэ 20 процент, пассажирнуудайхи 30 процент ехэ болоһон байха зэргэтэй.

Гэхэ зуура автомобильна транспорт доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн хэрэглэнэгүй, ашаа зөөхэ табан жэлэй даабари дүүргэгдэнэгүй, автопарк хангалтагүйгөөр ашаглагдана гэжэ элидхэл соо хэлэгдэ.

Түсэблэлгэ нарижуулха, ажахы хүтэлбэрилгын арга дүршэл улам һайжаруулха асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Советэй абаһан тогтоолой хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай тогтохоодоо, элидхэлшэ энэ талаар олон предприятинуудай коллективүүдтэ мүртэй юумэнэй хэгдээгүй байһые тодорхойлоо.

Элидхэл дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтын дүнгүүд ба зорилгонууд тодорхойгоор харуулагдаа. Энэ жэлэй түсэбые хараада абалсан, ароадахи табан жэлэй туршада республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 625 миллион шахуу түхэриг гаргашалагдаха байна. Энэнэй ашаар колхозуудай, совхозуудай техническэ болон элшэ хүсэн дээшэлхэ, малаа баирануудаар хангаса һайжарха, үйлэдбэрние, илангаяа шубуу, гахай үсхэбэрилгые, һу паалиин һалоарние тусхай шэглэлтэй болгохо ба томодохо талаар хэдэн шухала алхамуудые хэхэ арга олгоно. Мүн мелиорациин хүсөөр газар һайжаруулые газар таряаланда химии нэбтэрүүлгые, үйлэдбэридэ индустриальна технологи хэрэглэлгые үргэдхэхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ.

Социально-соёлой барилга хэхэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдөө. Табан жэлэй туршада хүдөө нютагуудта 400 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй гэр байра, хэдэн арбаад шэнэ һургуули болон хүүгэдэй эмхи зургаанууд баригдаха гээшэ.

Тиигэбэшье табан жэлэй дүнгүүдые, мүнөөдэрэй байдалые хараад үзэхэдэ, эдэ бүхы хэмжээнүүд газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээе тогтууритайгаар дээшэлүүлхэ арга үшөөл хүсэд олгоногүй.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада мяха үйлэдбэрилгэ жэлдээ дунда зэргээр 10 процентээр, һүн—5, ноохон 11 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа доогуур болоно.

Олохон ажахынуудай хүдэлмэриин дүнгүүдтэ һүүлэй жэлнүүдэй ган гасуур нүлөөлөө. Илангаяа байгша ондо ган гасуурай хойшолонгуудые дабахань хүндэ хүшэр байба. Улаан-Удын, Түнхэнэй, Кабанскын районуудай ажахынууд һу үйлэдбэрилгөөр ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Эдын, Сэлэнгын, Хяагтын, Ахын, Хэжэнгын районуудай колхоз, совхозуудта мал олоор үхэл гарзада оруулагдаһан, түл үсөөн абтаһан байна. Энэ табан жэлэй дүнгүүдһээ партийна, совет, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд зүб тобшололнуудые хэхэ ушартай.

Бидэнэр мелиораци бүри үргэнөөр хэрэглэхэ, тиихэдээ гансахан үһалуурнин шэнэ түхеэрэлгэнүүдые бариха ба хуушануудыень һэльбэн шэнэлхэ бэшэ, харин газар уһалха али бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, сэрэхэ табан жэлдэ 270 гү, али 300 мянган гектар газар ундалуулха гэжэ оролдохо болонобди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мелиоративна барилгын индустриальна һуурине хүгжөөн бэхижүүлхэ, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд ба зуйлнүүдыеехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз болон совхозууд газар таряаландаа, тэжээл үйлэдбэрилгэдөө, тэжээл хадагалха ба тэрэниие буйлуулха хэрэгтэ мүнгэ зөөри ехээр гаргашалдаг болоо.

Үрэһэ хүрэнгэ үйлэдбэрилгын бааза бэхижүүлхэ, бүхы ажахынуудта үрэһэ, шэмэтэ тэжээл, ноогооной гурил, гранул болон брикедүүдые хадагалалгын хүсэд хүрэхэ байратай болохо, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хадагалхада хэрэгтэй байрануудые бариха шухала.

Хонин ажалдаа бүри ехэ анхарал табиха, хонидой байрануудые, шахан таргалуулгын талмайнуудые, үрэмдэмэл худагуудые, отаранууд шадархи тэжээлэй участогуудые киләэд үргэдхэхэ болонобди.

Хүдөөдэ гэр байра болон социально соёлой барилганууdые бариха хэрэгтэ партийна организациннуудай, Совет-дүүдэй, хүдөө ажахын органуудай үдэр бүриин онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Теэд олохон ажахынуудта ургасын бага, тэжээлэн саг үргэлжэ дутамаг, өөһэдын үрэһэгүй байдаг ушар гансахан ган гасуурһа болоно бэшэ, харин тэндэ газар таряалангай культурын дээдо хэмжээндэ байһые, газар, техникэ, үтэгжүүлгэ хэрэглэлгдээ хайша хэрэгээр хандадагые, зарим хүтэлбэрилэгшэдэй шэнэ, түрүү юумэндэ анхардаггүй байһые гэршэлнэ бшуу.

Уһалагдадаг газараа ашаглалгада анхарал бүри схээр табигдаха ёһотой. Уһалагдадаг газартаа эзэн ёһоор хандабал, ямар ехэ ашаг үрэтэй байһые нимэ хоёр ажахын жэшээ дээрэ харуулая.

Баргажанай районой Бодоной совхоз болон Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хүршэнэр юм. Бодоной совхоз 2 мянгаад гектар сабшалантай, харин хүршэдэнь тэрэ 3 мянга гаран гектар. Түрүүшынь ажахыда саг үргэлжэ уһалагдадаг 160 гектар, нүгөөдэнь 2100 гектар сабшалан бии. Зүгөөр нёдондо энэ хоёр ажахы адлирхуу хэмжээнэй үбһэ хуряажа абаһан байна. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, Бодоной совхоз уһалагдадаг сабшалангаа һайса ундалуулхын хажуугаар, хуурай нуга сабшалангуудаа бүлүүр станциннуудаар, үрэмдэмэл худагуудые, хаалта боолтонуудые хэрэглэн, уһалжа шадана. Тиин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз инженернэ гуримаар бүтээгдэһэн уһалуурнингаа түхеэрэлгэнүүдые хангалтагүйгөөр хэрэглэнэ ха юм.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

КПСС-эй XXVI съездые үгтуулан

ЭРМЭЛЗЭЛҺЭЭ ЭРШЭ НЭМЭДЭГ

Барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын коллектив 1978 онһоо хойшо Буряадай частогта барилга хэнэ. Эдэ-эр тоннельнэ 16-дахи отрядай худэлмэришэдэй һуулг Заречный поселок бодоной юм. Эндэ сад-яслиин, столовын, магазинуудай, найан жэлэй һургуулиин байгаан бригадаһан. Үдэр хоноой ошохо тума байрын гэрнүүд бүри олоор ербын болоно.

Тус поездын худэлмэришэд мүнөө Северобайкальск поселогто уһа сэбэрэхэ түхеэрэлгэнүүдые баина. Алишье участогта хүлжэ байгаа барилгашад нэн сэхээр, тон харюусалгатайгаар ажал хэрэгтээ хандажа, даабари болон уялгана амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

М. М. Баранов, Н. М. Нагорный, Н. А. Тельтрящ болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд эрхим шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ. социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. М. М. Барановай бригадын коллективэй нэрэ хүндэдэ квартал бүри Улаан түг үргэгдэнэ, гэшүүдтэнь мүнгэн шан барюулагдана. Тус поездын бэшэшье олон хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр барилга хэжэ, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Олоной оролдоһоной ашаар лэ барилга хэхэ һара бүриишгөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Түрэл партиингаа XXVI съездые ажалай амжалтанууdаар угтахын түлөө эрмэлзэжэ байгаа энэ поездын коллектив арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, арбадахи табан жэлэй даабари байгша оной ноябриин 7-до дүүргэжэ, харааалгадаһан түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй барилга хэхэ уялга абаба.

— Энэ уялгаяа заабол дүүргэхэбди. Тиимэ арга боломжо бидэндэ бии,—гэжэ тус поездын начальник В. Д. Степаненко мэдүүлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ҺАБАҺАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭБДИ

Манай Могой-Горхоной һүүлиин комсомол-залуушуудай фермын коллектив сагаан идеэ абаха, гүрэндэ худалдаһа талаар гансашье энэ жэлэй эдэбхитэй даабариие дүүргэхэ гэжэ. мүн үнгэрһэн хоёр жэлдэ дутуу үгэһэнөө хүсөөхэ, нингэжэ бүхыдэнь табан жэлэй даабариие заатагүй бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Байгша ондо зунай бэлдэсэриин үедэ һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар Кабанскын районой Ойморой совхозой малшадай республикаһоторооо һаяхан гарганаһан үүсгэлтэй газетэдэ уншажа, тон һайшаан дэмжээбди.

Бидэ бэһэл июнь һарын эхээр районойнгоо бүхы малшадта нээмэл бэшэгээр хандажа, зунай бэлдэсэриин дүрбэн һарын (июнь—сентябрь) туршадэ үнеэн бүриһөө 1000 килограммһаа доошо бэшэ һүүлаяя гэжэ үрэалһан байгаабди. Энэ үүсхэлыемыай районой малшад һайшаан дэмжэнэн юм. Харин мүнөө оймороойхидой гарганаһан үүсхэл ундшаад, коллективтээ суглаа үнгэргэжэ, урид абаһан социалис уялгаяа дахин хаража үзөөбди. Тэрэнээ шэнэлжэ, үнеэн бүриһөө энэ үеын туршада 1100 килограмм һү һаахаа гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаабди.

Ушар иимэһээ харюусалгамнай бүриишье дээшэлбэ гээшэ ааб даа. Хэлэһэндээ хүрэхын тула үнэн зүрхэнһөө оролдохо хэрэгтэй.

Зунай бэлдэсэриин үедэ үнеэдэй һаам гол түлэб мал адуулагшадһаа дулдыдадаг гэжэ хэлэхэ байнаб. Манай малшад Семен Монтотов, Жамсаран Даридаев гэгшэд бэлдэсэриеэ һэлгэжэ байгаад. Түхэреэн сүүдхэдэ үхэрнүүдые адуулна, саг соонь садатарнь уһална. Мүнөө үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл үгэлсэхэ аргамнай үгы байна. Августын эхинһээ нэмэлтэ ногоон тэжээл үгэжэ эхилхэбди. Тиимэһээ мал адуулагшаднай эгээл һанаха, һарбайха хүнүүднай болоод байна.

Мүн лэ маанадһаа, һаалишадһаа, ехэ юумэн дулдыдадаг. Ушар иимэһээ бидэ бүхы шадалаа гаргажа байнхайбди. Ажаллаха эрхэ байдалнай тон зохид юм. Теэд энээнэй хажуугаар ажалай журам нягтаар сахидагбди. Хэн нэгэнэйнгээ бага һү һаагаа һаань гү. али ажалдаа гараагүй һаань. тэрэ дары суглаа хэжэ, шүүмжэлдэгбди.

Байгша он —онсо ехэ удха шанартай жэл гэжэ бидэ һайн ойлгоноби. Табан жэлэй түсэбые бүхыдэнь дүүргэхын тула бүхы эршэ хүсэеэ гаргаха болонобди. КПСС-эй ЦК-гай байгша оной июниин Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, мүн партиин XXVI съездые зарлаха тухай мэдээсэл бидэниие ехэтэ баясуулаа. Энэ съездые эрхим бэлэгтэйгээр үгтахын тула мүнөө абаһан эршэеэ зааахашье һуладхахагүйбди, харин үшөө габшагайгаар ажаллахабди.

С. ШАРМАШКЕЕВА,
Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной һү һаалинн фермын залуу һаалишан.

БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭҺЭН ТАБИГДАНА

Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр оршодог «Эрдэм» колхозой Сагаан-Арал, Хүндэлэн нютагта үдэр, һүнин илгаагүй гэхээр ДНУ-120/70, СНП-100/80, ДДН-75 түхэлэй бүлүүр станциннуд хүдэлнэ. Тэрэ багай рапсын, куузинкутай талмайнууд дээгүүр, хартаабхын ба кукурузын полинууд, худар Сэлэнгэ мүрэнэй уһан урадхуулагдажал байнхай. Мотористнар Зоригто Убашеев, Аюша Лыгжитов Мүнхэ хүбүүнтээ, Александр Кузин, Шагдар Цыремпилов, Санжажаб Самданов, Аюур Цыденов энэ харюусалгатай хэрэгые даажа, уһалуурниигаа хүдэлмэрие эршэмтэйгээр ябуулна. Тэдэнэй уһалдаг талмайнууд мүнөө үнжэгэн ногоон ургамалай эшээр бүрхөөгдэнхэй.

—Би хүбүүнтээ 136 гектар кукурузын, 60 гектар обёосой, 30 гектар рапсын талмайнуудые гурба дахин уһалаад байнаб,—гэжэ дүй дүршэлтэй моторист Аюша Бадмаевич Лыгжитов хөөрэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. ДДН-75 түхэлэй бүлүүр станци ажалдаа. 2. Моторист А. Б. Лыгжитов.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

Республикын Журналистнуудай холбооной правлениин эзлжээтэ пленум болобо. Пленум дээрэ «Республикада тэжээл үйлэдбэрилгэ ба журналистнуудай зорилго» гэһэн элидхэл партиин обкомой секретарь **В. Ф. Лысов** хэбэ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ «Буряад үнэн» газетын редактор **Р. Б. Гармаев**, Телевидени болон радиодамжуулгын талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **А. Г. Румянцев**, «Правда Бурятии» газетын редакциин таһагые даагша **А. С. Климов**, Хяагтын районой газетын редактор **Н. И. Исаев**, Хурамхаанай районой газетын редактор **В. П. Ерохин** гэгшэд хабаадаба.

Зүбшэгдэһэн асуудалаар тогтоол баталагдан абтаа.

Пленумэй түгэсхэлдэ республикын Журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ **В. А. Сергеев** «Публицистикэ ба үзэл сурталай хүмүүжүүлгэ» гэжэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн, СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин пленум тухай мэдээсэл хэһэн байна.

Ц. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ НЭРЭТЭЙ СОЛОТОЙГООР УГТАХ

(Түгэсхэл. Эхиннинь 1-дэхи нюурта).

Мүн «50 лет Октября», Кировэй нэрэмжэтэ, Хяагтын совхозууд, Сэлэнгын районой «Эрдэм», Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, Улаан-Үдын районой «Дружба» колхозууд тэжээл үйлэдбэрилгые хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Эхэ хонидой отарануудай дэргэдэ тэжээл бэлэдхэхэ участогуудые хоёр жэлэй туршада түхеэрхэ гэһэн һайн шидхэбэри үни хада абтаа һэн. Теэд энэ тогтоол хаа хаанагүй дүүргэгдээ гэхын аргагүй. Олохон отарануудта нимэ участок байхагүй. Олон ажахыда кукурузын силос үйлэдбэрилгын хэмжээн бага болошоо.

Тэжээл үйлэдбэрилгэдэ эрид хубилалта хээгүй сагтаа мал ажалаа хүсэдөөр һайжаруулхын аргагүй гэжэ ойлгохо зэргэтэйбди. Байгша ондо тэжээл бэлэдхэлгэдэ онсо анхаралаа табиха уялгатайбди. Түсэбэй ёһоор 476 мянган тонно үбһэ, 170 мянган тонно сенаж, 30 мянган тонно ногооной гурил. 1060 мянган тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха байнабди.

Һүүлэй үедэ ороһон хура бороо таряалан ба сабшалангай гарасада туһалаа. Кабанскын, Түнхэнэй, Прибайкалиин, Хурамааниай, Баргажанай, Захааминай районуудта мүнөө үедэ доро газарай, үертэ абтадаг сабшалангай ногоо хуряажа абахаар болоо.

Набшаһата тэжээл, хулһа, халаахай бэлэдхэхэ, малда эдюулжэ боломорр бүхы юумые суглуулха хүдэлмэридэ хүн зониие олоор элсүүлхэ хэрэггтэй. Энэ хүдэлмэридэ хүдөөгэй хүн бүхэн, предприяти болон эмхи зургаануудай бүхы коллективүүд хабаадаха зэргэтэй. Ногооной гурил гаргаха бүхы агрегадуудые түргэнөөр бэлэн болгожо, тэдэниие түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлгэхэ эрилтэ табигдана.

Таряалангай ургаса хараад үзэхэдэ, ехэнхинь тэжээлдэ орохоор хуряагдаха болоно. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэхэ техникэдэ ехэ хүдэлмэри хүртэхэ байна. Энэ ушарта ургаса хуряаха, тэжээл бэлэдхэхэ техникэеэ түргэнөөр бэлэн болгохо, энэ хүдэлмэридэ механизаторнуудые олоор табиха, Госкомсельхозтехникын мастерскойнуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала.

Мал ажалаа хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалхадаа, хүдөө ажахын органууд, партиин райкомууд, райгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тэрэнэй һалбари бүхэниие саашадань нарижуулан һайжаруулха эгээн шухала асуудалнуудые шидхэлгэдэ анхарха уялгатай. Һаалиин мал ажалда абажа үзэбэл, тэндэ тэжээлэй база бэхижүүлхэ зуураа, фермэнүүдтэ поточно-цеховэ гурим хэрэглэдэт болохо, тугалнуудые боксово аргаар түлжүүлхэ, үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ эмэ тугалнуудые тусхай гуримаар харуулха, фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха асуудалнуудта анхарха болоно.

Хонин ажал абажа харабал, хурьгадые түргэн зуура түлжүүлхэ, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие гуримшуулха хэрэг голынь болохо байна. Тэжээлээр хангагдахаар байбалнь, энэ талаар ажахынууд хоорондын хамжаанай үйлэдбэри байгуулхаар гээшэ. Мүнөө үедэ адууһа малаа үхэл гарзада оруулхагүй, жэлэй дүүрэтэр ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, жэлэй түрүүшын хахадта продукци дутуу тушаһанаа хүсэлдүүлхэ гэжэ оролдохо ёһотой. Илангаяа һү үйлэдбэрилхэ, малаа бэлшээн таргалуулха, эмэ малаа ороондо оруулха хэрэгтэ онсо анхарал табихаар.

Манай партиин социально-экономическа политикые бэелүүлгэдэ хүн зоной хэрэглэмжэ хангалга гол һуури эзэлдэг. Арбадахи табан жэлэй үнгэрһэн үедэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой болон хүн зониие ажаһуудалай, соёлой ба элүүрые хамгаалгын талаар хангаса саашадань һайжаруулха хэдэ хэдэн хэмжээнүүд республика дотор абтаһан байха юм. Хүнүүдэй хэрэглэмжэ нилээд хүсэдөөр хангагдадаг болоо, эдеэ хоолой гол продуктнуудые, хубсаһа хунар, гутал хэрэглэлгэ дээшэлээ, хүн зониие соёлой-ажаһуудалай болон ажахын хэрэгсэлнүүдээр хангалга нилээд һайжараа. Эдэ һалбаринуудай материально-техническэ баазань саашадаа хүгжөөгдөө. Эдэ жэлнүүдтэ колхоз болон совхозуудта 106 магазин, ниитын эдеэ хоолой 45 предприяти, ажаһуудалай эрилтэ комплексноор хангаха захил абалгын 66 пункт ашаглалгада оруулагдаа. Элүүрые хамгаалгын бюджет 24 процентээр дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта худалдаа наймаа эмхидхэлгэ болон соёлой-ажаһуудалай талаар хангалга арад зоной ургажа байгаа эрилтэһээ нилээд гээгдэжэ байнаар.

Партиин ээлжээтэ съезддэ бэлдэхэ үедөө КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, нютагай Соведүүд, министерствэнүүд болон албан зургаануудаа зоной хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай, эмхи зургааануудай ажал ябуулга һайжаруулха бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Энэ шухала худэлмэридэ зохёохы холбоонууд болон эмхи зургааануудаа, научна эмхинүүд, дээдэ ба тусхай дунда һургуулинууд, юрэнхы эрдэмэй болон техническэ мэргэжэлэй һургуулинууд өөһэдынгөө хубита оруулха болоно.

Съезддэ бэлдэхэ үедэ профсоюзай болон комсомолой организацинуудай урда ехэ харюусалгатай зорилгонууд тодорно. Тэдэнэр ажалшадай эдэбхи хэшээл хүгжөөхэ, съездын угтамжада социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

Саашань элидхэлшэ А. У. Модогоев КПСС-эй гадаадын политика тухай тодорхойгоор тогтоо. КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика хоорондоо нягта холбоотойгоор бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэрэ хэлээ. Совет арадай экономическа хүгжэлтэдөө, олониитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта туйлаһан амжалтанууд КПСС-эй болон Совет үрэнэй ленинскэ гадаадын политическэ шэглэлэй найдамтай түшэг тулгуринь мүн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй Центральна Комитет болон Совет правительствын уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай үрэнэүдэй хоорондохи харилсаанда амгалан тайбан зэргэ оршон байха заншалые гол ёһо гуринынь болгон батадхаха талаар ямар ехэ, гайхамшагта худэлмэри ябуулжа байһаниинь мэдээжэ.

Энээнэй ашаар далаад онуудта «хүйтэн дайн» һуларуулагдажа, арсалдаата асуудалнуудые, уласхоорондын зүрилдөөнүүдые эбэй ёһоор шинидхэхэ зохид арга олгогдоһон байна.

Зүгөөр һүүлэй үедэ империалис хүсэнүүд, нэн түрүүн США-гай империализм түгшүүрилтэ байдал һуларуулгые гэдэргэ татаха, һандаргаха зорилго урдаа табиһан байна.

Тиихын тула али болохо шалтаг хэрэглэнэ. Уласхоорондын байдалай зүрилдөөе хурсадхаха хүсэлтэйгөөр Баруун Европые шэнэ ракетэнүүдээр зэбсэглэхэ гэһэн һэдэлгээ зүбтүүлхые эрмэлзэн, совет сэргэй частынууд Кубада байна гэһэн шалтаг хэрэглээ. Мүнөө үедэ Афганистанда болоһон ушарые хэрэглэн, дайнай шууяа һүжэрөөхэ гэжэ оролдоно. Л. И. Брежнев Пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо энээндэ шанга харюу үгөө. Мүнөө Афганистандахи байдал комгороо. Революцида харша томо банданууд бута сохигдоо. Энэ ушарта Совет правительство Афганистанһаа зарим сэрэгээ гаргаха шидхэбэри абаа.

Москвагай Олимпийскэ нааданние газаашалха, болюулха гэһэн США-гай империалис этэгэздүүдэй һэдэлгэ буруу һүрөө. Тэдэнэрэй хэды нүлөөлхэ гэжэ оролдобошье, капиталис оронуудай Олимпийскэ национальна олонхи комитедүүд Олимпиадада хабаадаха болоо.

Уласхоорондын байдалай хурсадажа байһанай гол шалтагааниинь юун бэ? Энэ империализмын бодото байдалһаа эшэ үндэнэтэй. Эдэнэр социализмые һүнөөхэ, үгы хэхэ хүсэлтэй. Империализм түүхын хүгжэлтэдэ дурагүйдэнэ, тэрээнһээ һүрдэнэ.

Тиигэбэшье эб найрамдал уласхоорондын байдалда гүнзэгыгөөр үндэнэлөө. Олон арадууд тэрэнэй аша туһые бодотоор ойлгоо, бэеэ даангяар хүгжэхэ аргатай байһанаа мэдэрээ.

Буржуазна номнолшод дэлхэй дээрэ боложо байһан хубилалтануудые буруугаар харуулха, түгшүүрилтэ байдалай зэмые Советскэ Союзда тохохо гэжэ оролдоно. Тиин империализм, нэн түрүүн США-гай империализм хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулна гэжэ зүбөөр бодомжолдог бүхы зон ойлгоно.

Империалис этэгээдүүд буу зэбсэгээр Советскэ Союзһаа, бүхы социалис лагерьһаа булюу болохые хүсэнэ. Бидэнэр тиимэ байдалда орохогүйбди гэжэ сэхэ мэдүүлнэбди.

Совет үрэндэ, эб найрамдалда харша үндэһэ һуури дээрэ баруунай булимтаргашад, нэн түрүүн Холбоото Штадууд Хитадай зонхилогшодтой үгэс на.

Уласхоорондын э оршон байдалда Центральна Комитет үрэн ленинскэ рим баримталан, рамдал хамгаалха, арадта аюулгүй бай гаха, дэлхэй дээрэ сахиха талаар үсэд гээр, тэсэмгэйгээр но, империалис бул нэдэлгэнүүдтэ шанга то үзүүлнэ.

«Хүйтэн дайнда» шэнэ арга олгохогүй альна элдэб байгуул үрэнүүдэй зохидоо оршон байлгые ханг хэйн термоядерна ту сараха юрэнхы эр сэл ба нинитын-п скэ хүсэн бии гэжэ эй ЦК-гай Пленум б тайгаар тоолоһон ба

Областной партийн низаци эмхидхэлэй политическэ хүдэлмэ хэмжээе бүри дээшэ жэ, КПСС-эй ЦК-гай (1980 он) Пленумэй хэбэринүүдые, Л. И. невэй элидхэл соогоо заабари, зүбшэлнүүды жалтатайгаар бэелү партиин XXVI съезды мунис байгуулалтада амжалтануудаар угтах ла бүхы хүсэсэ э гэжэ А. У. Модогое тиин Центральна Ком найдуулаа.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай үзэмжэдэ табигдаһан асуудалаар хэгдэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ, КПСС-эй Улаан-Удын горкомой секретарь **М. А. Беляков** түрүүлэн үгэ хэлэһэн байна.

—КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй Пленум дээрэ хэһэн элидхэл городой коммунистнуудай, бүхы ажалшадай анхарал гүн гүнзэгыгөөр татаба. КПСС-эй XXVI съезд зарлаха тухай Пленумэй шидхэбэри хадаа городой ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхиие улам үргэнөөр бадаргажа байна. Ажалша коллективүүдэй, предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй хэдэн мянган хүдэлмэрилэгшэд партиин съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсохотоёо хамта, шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн үялганууды абажа байнхай,—гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

Городой арадай ажахын али бүхы һалбаринуудай, соёлой хүгжэлтэ тухай тогтоходоо, табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада капитальна гаргаада 265,8 миллион түхэриг зорюулагдаһан байна. Энэ үедэ үйлэдбэриин гол фондууд 35 процентээр ургаа, 522,4 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, социально-соёлой, ажаһуудалай хэдэн олон барилганууд бодхоогдоо.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада городой промышленность түсэбһөө гадуур 4,15 миллион түхэригэй продукци худалдаһан байна. Нёдондоной энэ үсэнхинтэй сасуулхада, промышленна үйлэдбэрнин хэмжээн 9 процент, промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 6 процент дээшэлээ гэжэ нүхэр Беляков элидхэбэ.

Гэхэ зуура, жэлэй һүүлшын хахад хадаа хүшэр хундэ, орёо байха зэргэтэй. Партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха, табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые эрхэ бэшэ дүүргэхэ, гээгдэлһээ гаргаха хэрэг хангаха гээшэ мүнөө үеын тон шухала зорилго мүн гэжэ тэрэ онсолоо. Түрүүшын хахад жэлэй дүн шэнжэлээд байхадаа, предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд хүтэлбэрилэгшэд 1980 ондо бэелүүлэгдэхэхэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула нилээд ехэ оролдолго гаргаха уялгатай болоод байна. Ушарынь хадаа продукци худалдаха хахад жэлэй түсэб город дүүргэһэн байбашье, найман предприяти (энэмнай 18 процент) гээгдэлдэ оронхой.

Үбэлэй үедэ городые уурали болон электрын элшээр хангалга ехэ хурса асуудал болоод байна. Тэрэшэлэн барилгын хэрэгтэ саг ургэлжын анхарал хандуулха эрилтэ табигдана. Энэ жэлэй дүүрэтэр городой һүнэй завод, 130 мянга гаран дүрбэлжэн метрэй байрын гэрнүүд, һургуулинин хоёр байшан, Советскэ районой поликлиникэ болон хэдэн олон шухала барилганууд заатагүй ашаглалгада түшаагдаха зэргэтэй. Гэхэ зуура, хахад жэлэй дүн гаргаад байхада, дүүргэгдэхэ эдэ барилганууд дээрэхи байдал һанаа сэдьхэл зобоонги байна бшуу.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Беляков городой ажалшадай хүдөө ажахыда шефскэ ямар зэргын туһаламжа үзүүлжэ байһан, саашадаа энэ талаар ямар зорилгын бэелүүлэгдэхэ байһан тухай тогтоо. Энэ жэлдэ городойхид 3 миллион түхэригэй хүдэлмэри республикын колхоз, совхозуудта хэхэ байна.

—Городой партийна организаци КПСС-эй XXV съездһээ хойшохи жэлнүүдтэ нилээд ургаашье, бэхижээшье. Тоосоото һунгалтын кампани хадаа коммунистнуудай ажабайдалда тон харюусалгатай хэрэг болоно. Тиихэ мүртөө энэмнай партиин ээлжээтэ съездын үрдахана боложо үнтэрхэнь шүү гэжэ тэрэ хэлэхэ зуураа, болохоёо байһан тоосоото һунгалтын кампаниие эрхим бэлэдхэлтэйгээр, политическэ болон эмхидхэлэй үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ зорилгонуудые городой партийна организацинууд, партийна комитедүүд хараалжа, бодотоор бэелүүлжэ эхилбэ гэжэ үгыгөө эсэстэ мэдээсэбэ.

Мүнөө үедэ район дотор тэжээл бэлэдхэлгын хаһада бэлдэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа, эршэтэйгээр ябуулагдажа байна. силос дараха, таряа хуряаха техникэ нэгэн доро эмхитэйгээр заһабарилагдана.

Партийна эхин организацинуудта үнгэргэгдэхэ тоосоото һунгалтын суглааануудай бэлэдхэлдэ тусгаар анхарал хандуулагдажа эхилбэ. Энэ кампаниин үедэ партийна организацинуудай ажал ябуулга гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэхэ, зүб сэгнэлтэ үгтэхэ зэргэтэй. Үнгэрһэн тоосоото һунгалтаһаа хойшо партийна олон организацинуудай ябуулдаг политическэ, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эли бодо һайжараа. Тиигэжэ ажахын, соёлой байгуулалтын олон асуудалнуудые амжалтатайгаар шидхэхэ арга нүхэсэл олгоһон байна.

Гэбэшье партийна олон эхин организацинуудай ажал ябуулгада дутагдалнуудай үшөө үзэгдэдэг ушарые партиин райком ойлгожо байдаг. Тиимэһээ ерэхэ тоосоото һунгалтын кампанида һайнаар бэлдэжэ, организаци бүхэнэй дайшалхы шадабариие улам дээшэлүүлхэ, журам бэхижүүлхэ, Уставай эрилтэнүүдые коммунист бүхэнэй харюусалга ехэтэйгээр дүүргэжэ байха эрхэ нүхэсэл олгохо зэбсэг болгохо зорилго табигдана.

—Эгээ мүнөө партийна организаци бүхэндэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүдые ойлгуулан тайлбарилха, партиин ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха хэмжээнүүд абтажа байна. Дутагдалнуудаа усадхаха, гээгдэлһээ гараха, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ эрид шууд хэмжээнүүдые партийна, совет болон ажахын органууд абажа байна. КПСС-эй XXVI съездые амжалта түгэсөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн улам эршэтэйгээр коллектив бүхэндэ дэлгэрнэ, —гэжэ нүхэр Найданов мэдүүлбэ.

Областной партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой директор **И. С. Медведев** үгэ хэлээ.

—Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүдтэй танилсахатаяа хамта, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулан, цехүүдэй, участогуудай, бригадануудай коллективүүд 1980 оной түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ эрмэлзэлтэйгээр дээшэлүүлэгдэнэн социалис уялгануудые абана. Нүхэр Тимофеевэй толгойлдог бригада В. И. Ленинэй түрэнһөөр 110 жэлэй ойе һайндэрлэхэ үеын урдахана, апрелиин 4-дэ табан жэлэй даабари дүүргэнэн тухайгаа элидхэхэ һэн. Ильичэй түрэнэн үдэр 12 бригада, 400 хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабари бэелүүлһэн юм. Мүнөө КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ габшагай ажалай найман һарын вахта манай заводто соносхогдоод байна.

Мүрысөөндэ илаһан коллективүүд дамжуулын Улаан тугаар, мүнгэн шангаар шагнагдаха зэргэтэй, — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Тинхэтэеэ хамта нүхэр Медведев заводой коллективэй дүрбэн жэл соо туйлаһан амжалтые олон тоо, баримтануудаар жэшээлэн харуулаа. Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо үйлэдбэриин хэмжээн 156,3 процент ургаа. Табан жэлэй дүүрэхэдэ, 171,6 процент болохоор хүлеэгдэнэ. Энэ амжалтын ямар аргаар туйлагдаһые үгэ хэлэгшэ мүн лэ олон жэшээнүүдээр баримталаа. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууды амжалтатайгаар дүүргэдэг байһанай аша туһаар үнгэрһэн хугасаада 4,4 миллион шахуу түхэригэй сэнтэй экономическа ашаг үрэ олгогдоһон байха юм.

Энэ заводто ажалые бригадна гуримаар эмхидхэхэ арга дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Иимэ гуримаар мүнөө 200 бригада хүдэлнэ. Эдэ коллективүүдтэ бүхы хүдэлмэришэдэй 48 процент нэгэдэнэ бшуу. Нэгэ нарядаар ажаллаха гээшэ хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай зэбсэг мүн гэжэ тэрэ онсолоо.

Гадна эндэ продукцин шанар һайжаруулха хэрэг хүтэлбэрилхэ гурим, «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлмэрилхэ» гэһэн ростовойхидой үүсхэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсалда, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдажа байдаг гээшэ. 200 гаран хүтэлбэрилхы тушаалтай эрдэмтэ мэргэжэлтэд үйлэдбэриһоо таһарангүй мэргэжэл дээшэлүүлхэ жэлэй болзортой курса дүүргээ һэн.

Үгэ хэлэгшэ заводой үйлэдбэриин, социально-соёлой ажабайдалай саашанхи хүгжэлтын асуудалнуудта үгэеэ зорюулба. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада заводой үйлэдбэриин хэмжээн 139,2 процент, ажалай бүтээсэ 120,8 процент ургаха зэргэтэйгээр түсэблэгдэнэ. Эдэ ерэхэ жэлнүүдтэ нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлдэг болохо гол зорилго коллективэй үмэнэ табигдана.

Коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд 1981 оной февраль һарада КПСС-эй ээлжээтэ XXVI съезд зарлаха тухай мэдээсэл баясхалан түгэсөөр угтаһан байна. Манай баатар совет арад түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ съездые ажалай шэнэ дали жэгүүртэ амжалтаар угтаха байһандань ямаршье һэжэг түрэхэгүй,—гэжэ Буряадай республикын Уран зохёолшодой холбооной правленин түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **Н. Г. Дамдинов** суглаан дээрэ хэлэһэн үгэсэ эхилээ.

Удаань үгэ хэлэгшэ Пленумэй болоһоной хойто үдэрынь худэлмэреэ эхилһэн СССР-эй Верховно Соведэй арбадахи зарлалай гурбадахи сессиин дүнгүүд тухай суглаанда хабаадагшадта анхарал татамаар хөөрэжэ үгэһэн байна.

Тиигээд Буряад ороной зохёохы ажал ябуулагшадай КПСС-эй XXVI съездые угтуулан, тэрэнэй хүндэлэлдэ зорюулан, ямар зорилготойгоор хүдэлжэ байһые элирхэйлэн мэдээсээ. Уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай, артистнуудай туйлаһан зохёохы бэлигтэ амжалтануудай ехэ байһые нүхэр Дамдинов али олон жэшээнүүдые дурдан тэмдэглээ. Тинхэтээе хамта республикын зохёохы бэлигтэнэй коллективүүдэй һүүлэй жэлдэ улам үргэнөөр хүгжөөжэ байһан аха дүүгэй холбоо барисаан, аша туһатай харилсаан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байха юм.

НПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь **П. А. Горбунов** трибунада гаража, партиин ээлжээтэ съездын зарлагдаха болоһые районой ажалшад айхабтар ехэ эдэбхи хэшээлтэйгээр угтаа гэжэ мэдүүлбэ.

Съездэ бэлдэхэ, тоосоото һунгалтын кампаниие үнгэргэхэ, партиин XXV съездын шидхэбэри бэелүүлхэ, районой социально-экономическа хүгжэлтые, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажалай болон гүрэнэй журам бэхижүүлхэ талаар партийна организацинуудай хэһэн хүдэлмэриие шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн хараха гээшэ угаа ехэ харюусалгатай хэрэг гэжэ манай коммунистнууд ойлгоно.

КПСС-эй XXV съездын болоһон сагһаа хойшо үнгэрһэн үедэ районой ажалшад промышленна болон хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлһэн, арад зоной һуудал байдалые нилээд һайжаруулһан байна. Үнгэрһэн 4 жэл 6 һарын туршада районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй түсэбтэ даабариие гүрэндэ мяха худалдалгаар 89,5 процент, нооһо—82,3, һү—87,3, үндэгэ—99,4 процент дүүргэнхэй. Сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье, энэ үедэ урдахи табан жэлэйхидэ орходоо, мяха худалдалга 24 процентээр, нооһо—19,6, һү—10,2 процентээр, үндэгэ—1,8 дахин дээшэлһэн байна.

Эдэ бүгэдэ олохон түрүүшүүлэй, ажалша коллективүүдэй шэн габьяатайгаар ажаллаһанай аша үрэ мүн. Мүнөө үедэ «Авангард» колхозой 1-дэхи МТФ-гэй, «Заветы Ильича» совхозой 3-дахи МТФ-гэй, «Пригородный» совхозой теплицын комбинадай, Сотниковско шубуунай фабрикын коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, 11-дэхи табан жэлдээ оронхой. «Маяк», «8-ое Марта» колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха, «Авангард» колхоз һү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб бэелүүлэнхэй. Ажалай олон түрүүшүүл бүри ехэ амжалтануудые туйланхай.

Партиин XXVI съезддэ бэлдэхэ үедэ партийна организацинуудай урда ямар зорилгонууд табигданаб гэжэ нүхэр Леонид Ильич элидхэл дотороо тодорхойгоор хэлэһэн байна. Тиимэһээ районой партийна организаци нэн түрүүн энэ жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ, гээгдэлдэ орогшодто бодото туһаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүдые абана

Районой шубуушад гүрэндэ үндэгэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб июниин 15-да дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. 4 жэл 6 һарын туршада гүрэндэ 490 миллион үндэгэн түшаагдаа. Жэлэй дүүрэтэр табан жэлэй түсэб 61 миллион үндэгөөр үлүүлэгдэхэ хараатай.

Гүрэндэ 294.500 центнер мяха худалдаха түсэб болзорһоо урид — ноябриин 7-до дүүргэдэхэ. Тооложо үзэхэдэ, гүрэндэ нооһо худалдаха табан жэлэй түсэб бэелүүлэгдэхээр. Зүгөөр гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула үшөө 112.194 центнер һү тушааха хэрэгтэй. Мүнөөнэй байдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, энээниие дүүргэхэнь бэрхэтэй болоно. Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэдэй һу шэмэ дээшэлүүлхэ талаар бүхы хэмжээнүүд абтана.

Фермэ бүхэндэ арбан хоногой даабари хүргэгдэнэ, һаалиин малда ногоо сабшажа эдюулхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ юм. Һаалишадай социалис мүрысөөнэй гурим хубилгаадаа.

Ажахынууд тэжээл бэлэдхэлгэдээ, ургаса хуряалгадаа бэлдэхэ зуураа, ерэхэ үбэлжэлгэдэ малай байрануудые, үһалуури болон тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүдые заһабарилна.

Даажа абаһан хүдэлмэриин түлөө, гүрэнэй түсэбтэ даабари, социалис уялгануудай дүүргэлтын түлөө кадрнуудай хүрюусалга дээшэлүүлгэдэ партиин райком онсо анхаралаа хандуулна.

—КПСС-эй XXVI съездын зарлагдаха болоһон тухай мэдээсэл, партиин ЦК-гай июниин Пленумэй материалнууд БАМ барилшадай дунда угаа баяртайгаар угтагдаа, — гээд, «БАМтоннельстрой» управленин парткомой секретарь **А. И. Подзарей** үгэеэ захалаа.

Хойто-Байгалай газар дээрэ БАМ-ай барилгашадай түрүүшынхеэ бууһан сагһаа хойшо зургаан жэл үнгэрөө. Эдэ жэлнүүдтэ республикымнай энэ холын хойто район танигдашагүйгөөр хубилгагдаа. Үдхэн дүлии тайга соогуур Северобайкальск, Северомуйск, Шэнэ Уоян, Тоннельный, Гоуджекит, Солнечный, Кичерэ гэхэ мэтэ поселогууд шэнээр мүндэлэн бодоо. Эдэ һууринуудта 200 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй гэр байра, социально-соёлой 100 гаран барилга бүтээгдээ.

Ленинскэ ойн баярай жэлэй түрүүшын хахадта түмэр зам баригшад айхабтар ехэ хүдэлмэри хэжэ, июниин 29-дэ түрүүшын пассажирска поездые районой түб Нижнеангарскда угтаха арга олгоо. Энэмнай КПСС-эй XXVI съезддэ манай ажалай түрүүшын бэлэг болоно.

Манай «БАМтоннельстройн» барилгын управленин 6,5 мянган хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо 768 коммунист үсэд шангаар ажаллажа байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта өөһэдын хүсөөр оло миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ гэхэ гү, али түсэб сүм дүүргэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээбэл, үйлэдбэриин хэмжээн 34 процентэр дээшэлүүлэгдээ, ажалай бүтээсэ 216 процентээр ехэ болоо. Жэлэй эхинһээ хойшо 1538 метр тоннель малтагдажа, 1418 кубометр бетон шудхагдаа. Байгалай тоннель баригшад энээндэ ехэхэн хубитаяа оруулаа.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол бэелүүлэн, манай партийна комитет, партийна эхин организацинууд үйлэдбэрээ хүгжөөхэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, энэ жэлэй түсэбые болзорһоо урид бэелүүлгэдэ ажалша коллективүүдые зоригжуулха асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулна.

Арбадахи табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид бэелүүлхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай урада харюу болгон, Байгалай тоннель малтажа байһан коллективүүд һаяхан үнгэрһэн партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрээ ехэ зорилгонуудые урдаа табяа. Эдэнэр 1981 оной февралиин 20 хүртэтэр КПСС-эй XXVI съездэ бэлэг болгон, Байгалай тоннель малтажа дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа нэгэ жэлээр урид болоно.

Абаһан энэ уялгаяа бэелүүлхын тула бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, «БАМтоннельстройн» бүхы албатан эрид шударгыгаар ажаллаха, партком, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Энэ манай гол зорилго мүн.

Арбан нэгэдэхи табан жэл БАМ-ай барилга болон тоннельнүүдые малтажа дүүргэхэ, поезднуудай ябажа эхилхэ шэнэ үе болохо гэжэ хүсэдөөр мэдэрнэбди. Бүхы хүдэлмэрээ энээнтэй холбоно гээшэбди.

Тоннельнүүдэй барилга түргэдхэхэ зорилгые шиидхэхэдээ, партийна комитет гэгдэжэ ябаһан бригадануудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха, коммунистнуудые үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха гэжэ ороодоно. 12-дохи, 16-дахи, 19-дэхи, 11-дэхи тоннельнэ отрядуудта проходчигоор хүдэлэгшэдэй дүрбэнэйнь нэгэн партиин гэшүүд юм. Коммунистнуудай олоороо хүдэлжэ байһан газарта ажал хэрэгынь урагшатайгаар ябуулагдадаг.

Ган гасуурай хойшолонгуудые дабан гараха, ороһо тарна болон тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, адууһа малай тоо олошоруулха, гүрэндөө мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **А. А. Никитин** суглаанда хабаадагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Мүнөө үедэ тарялаан, сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Газар тарялангай үйлэдбэри хүтэлбэрилгые һайжаруулха зорилгоор тэндэ хоёр цех эмхидхэгдээ. Газар үһалха техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг болоо.

Мал ажалдашье нилээд хубилалтанууд хэгдээ. Үнеэдэй һу шэмэ, хонидой нооһоной гараса һүүлэй 4 жэлдэ нилээд дээшэлээ. Мал шахан таргалуулха хүдэлмэри гуримшуулагдажа байна.

Колхоздомнай чек хэрэглэжэ, бүхы юумэеэ гамтайгаар гаргашалха хүдэлмэри гуримшуулагдаа гэхэдэ болохо. Энээнэй ашаар колхознай үнгэрһэн жэлые 122 мянган түхэриг сэбэр олзотойгоор дүүргэжэ шадаа. Үнгэрһэн 4 жэлэй туршада колхознигуудай ажалай түлөөһэн 12 процентээр, ажалайнь бүтээсэ 23 процентээр дээшэлһэн юм.

Ерэхэ табан жэлдэ газар үһалха барилганууды бүтээхэ шуҳала болоод байһан туһай нүхэр Никитин үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ «Туяана» нэгэдэлэй өедолой мастер **П. В. Николаева** үгэ хэлэхдээ, коллективэйнгээ табан жэлэй түсэбые урагшатайгаар б

МҮНӨӨДЭР—МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР—АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИИН ҮДЭР

Монгол ороной нинслэл Ази түбинн өргөөн һайхан, өргөөн ногоон хотонуудай нэгэн боложо байнхай. Һаял хада Туула голой эрьеын энэ хотодо нэгэшье ногоон модо олохонь хүшэр бэлэй. Арадай засагай жэлнүүдтэ Улаан-Баатар үльгэр соо мэтэ һалбаран ургаа гээ һаа, алдуу болохогүй. Эндэ олон дабхар гэрнүүд, ногон сэсэрлигүүд, асфальтаар хушагдаһан дардам үйлсэлүүд юрын үзэгдэл болоихой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Баатарай гол һудаһан—Эб найрамдалай гүдамжа.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИЗМЫН ЗАМААР

Монголой Арадай Республика Советскэ Союзай һүүлээр социализм байгуулгын харгы замда оропон гүрэн юм. 1921 ондо болоһон хубисхал Монголой арад зониие империалис болон феодальна дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөлжэ, ажалша түмэндэ шэнэ ажабайдалай арюун харгы заажа үгөө. 1981 ондо арадай хубисхалай Монголдо илаһаар 60 жэл гүйсэхэнь. Эдэ жэлнүүдтэ эндэхи арад зон хэдэн зуун жэлэй туршада гаталха зам дабажа гараа.

Түрүү оронуудай пролетариадай ашаар гээгдэнги гүрэнүүд хүгжэлтын зарим шатануудые алад дабажа, совет байгуулалтада орожо болохо юм гэһэн В. И. Ленинэй сэсэн мэргэн үгэнүүдэй тон зүб байһаниинь МНР-эй түүхэтэ хүгжэлтэ дээрэһээ үшөө дахин элирнэ.

Монголой мүнөөнэй ба урданай түүхые сасуулаад байхада, МНРП-гэй болон арад түмэнэй гаталан гараһан бэрхэшээлтэ, баатарша л г а т а замда сэгнэлтэ үгэжэ боломорр.

Монгол хадаа хубисхалай урда тээ Зүүн зүгэй оронуудай эгэзэн гээгдэнги гүрэнүүдэй нэгэн байһан. Промышленностиин болон мүнөөнэй экономикын нэгэшье һалбари тиихэдэ тэндэ байгаагүй. Ядуу тулюур аргаар эрхилэгдэдэг мал ажал арадай ажахын үндэһэ һууринь байһан гээшэ. Феодально-крепостной харилсаанууд орон дотор гол харилсаанууд болодог һэн. Монголой бухы шахуу хүнүүд үзэг бэшэг мэдэдэггүй байгаа.

МНРП болон арад зон айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулжа, ороной экономическа, соёл болбосоролой талаар гээгдэнги байдал усадхагдаһан байна.

Аха дүү социалис гүрэнүүдэй, нэн түрүүн Советскэ Союзай олон тагын туһаламжын ашаар МНР-эй ажалшад мүнөөнэй индустри байгуулаа. Индустрижүүлгын үедэ Монголой заха хизааргүй талада промышленна предприятинууд урган бодоо, түмэр харгынууд баригдаа, шэнэ хото городууд түбхинөө. Мүнөө МНР-эй промышленность хахад һарын туршада 1940 ондо бүхэли жэл соо үйлэдбэрилһэнэй шэнээн продукци гаргадаг болонхой. 1978 оной дүнгүүдэй ёһоор, Монголой Арадай Республикын промышленность национальна олзо доходой 27 процентые үгэһэн байна. 1950 онһоо хойшо промышленна үйлэдбэриин жэлэй дунда зэргын ургалта 10 тухай процент болоһон байна. Эдэ баримтанууд социалис гүрэнэй индустриин бата найдамтай алхамуудые харуулна бшуу.

1959 оной эсэс болотор Монголой аймаг бүхэндэ хамтын ажахынууд байгуулагдаһан. Тиигэжэ МНР-тэхи социалис байгуулалтын угаа хүндэ ба орёо зорилгонуудай нэгэн шиидхэгдэбэ. Тэрэ гэһэн сагһаа 20 жэл үнгэрее. Энэ үедэ МНРП-гэй ба гүрэн түрын бэелүүлһэн хэмжээ ябуулгануудай болон нэгэдэлнүүдтэ гэшүүдэй оролдосото ажалай ашаар тус ажахынууд горитойгоор хүгжөө. Мүнөө МНР-тэ хүдөө ажахын 250 гаран нэгэдэл, хүдөө ажахын 57 предприяти (госхоз ба тэжээл бэлэдхэдэг ажахынууд) бии. Жэл ерэхэ бүри хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдал һайжарна, соёл болбосоролынь дээшэлнэ.

Монголой хүдөө ажахыда газар тариалангай ажал амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байнхай. 1959 онһоо шэнэ газар үргэнөөр ашаглагдажа эхилээд, мүнөө хүрэтэр энэ хэрэг үргэлжэлүүлэгдэнэ. Мүнөө эндэ элдүүрилэгдэдэг газарай талмай миллион гектарһаа үлүү болонхой. Зүгөөр хорин жэлэй урда тээ тэрэнэй талмай миин лэ 100 мянган гектар һэн. Газар тариалангай ажал хүгжөөһэнэй ашаар МНР ороохо тариалай талаар өөһэдынгөө хэрэглэмжэ гүйсэд хангадаг болонхой гээшэ. Монголой хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд ба госхозууд һүүлшын жэлнүүдтэ хэдэн арбаад мянган трактор, комбайн, автомашинанууд болон бусад оньһон техникэ абаа. 1969—1978 онуудай үедэ СССР-эй туһаламжатайгаар 38 мянга гаран малай байра, холимог тэжээлэй заводууд ба комплексно ажахынууд, тракторнууд ба хүдөө ажахын бусад техникэ заһабарилха 20 гаран предприяти ба цех баригдажа, ашаглалгада тушаагдаһан юм. МНР-эй хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгэдэ социалис хани нэгэдэлэй бусад гүрэнүүд мүн лэ туһа хүргэдэг.

Ороной социально-экономическа ба соёл культурын талаар амжалтанууд арад түмэнэй баатар габьята ажалаар туйлагдана бшуу. Тиимэһээл ажалша хүн тухай анхарал оролдолго парти, правительствын гол хэрэг юм. Ороной материальна баялигай ургахатай хамта, шэнэ общество байгуулагша—мүнөө үеын хүн мүндэлөө. Арадай засагай ба МНР-эй социалис хүгжэлтын жэлнүүдтэ соёл болбосоролой ёһото хубисхал болоо. Литература ба искусство, эрдэм наука ба соёл гэгээрэл Монголдо түргэнөөр хүгжөөгдэһэн байна.

Мүнөөнэй Монголой бүхы хүн зон уншажа, бэшэжэ шададаг юм. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаһанайнгаа түлөө МНР Уласхоорондын эмхиин (ЮНЕСКО) Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ шанда хүртэһэн алдартай. Социалис гүрэн мүнөө юрэнхы эрдэмэй ба тусхай дунда 600-гаад һургуулитай. 8 дээдэ һургуули, мүн олон институдуудтай Науканууdай академи тэндэ бии. МНР хүн з о н о й н г о о оюун бодолой ургалтын талаар дэлхэй дээрэ түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлдэг. Бодоод үзыт даа. Монгол ороной бухы хүн зоной хахадһаа ехэнхи хубинь 30-һаа доошо наһатайшуул юм. Баруун гүрэнүүдэй номнолшод монголнууд хосорхо, һалаха гээд худал хуурмаг үгэ һаа болотор тараадаг байһан. Шэнэ экономико ба соёл культура байгуулгын ба хүгжөөлгын үедэ өөрын хүдэлмэришэн анги ба арадай интеллигенци бии болоо. Мүнөөдэр Монголдо социализм хадаа бодото байдал мүн.

МНР-эй уласхоорондын нэрэ хүндэ жэлһээ жэлдэ ургана. Монголой Арадай Республика мүнөө 80 гаран гүрэнтэй дипломатическа харилсаа холбоотой, ООН-ой болон уласхоорондын бусад олон эмхи зургаануудай гэшүүн юм,

Монгол «гээгдэнги орон» зандаа байнаар, СССР-һээ дулдыданги байдалтай» гэһэн буржуазна, ревизионис ба маоис үзэл бодол баримталагшадай худал хуурмаг үгэнүүдтэ монгол арадай социалис байгуулалтын талаар амжалтанууд тодо һонор харюу болоно бшуу. Дэлхэйн түрүүшын социалис гүрэнэй аха дүүгэй туһаламжа ба МНР-эй тэрээнтэй тогтооһон хани нүхэсэл, харилсаа холбоон монгол арадта экономическа ба гүрэн түрынгөө дулдыданги бэшэ байдал байгуулха арга олгоо, феодализмһаа социализмда шэлжэн оролгодонь ехэ туһа болоо.

Социализмын замаар дабшажа ябаһан арадуудай хоорондо аха дүүгэй тон дүтын харилсаа холбооной заатагүй тогтоогдохо ба тэрэнэй гол шухала байһан тушаа В. И. Ленин онсо тэмдэглэдэг байгаа. Арадуудай хоорондохи хани нүхэсэл тухай багша Ленинэй суртал һургаалай бэелжэ байһые совет-монгол хани барисаан эли тодоор харуулжа үгэнэ.

Совет, монгол арадуудай, КПСС-эй ба МНРП-гэй хани нүхэсэл агуу Ленинһээ ба Сүхэ-Баатарһаа эхи абаһан. Совет Росси болон Монголой хоорондо нүхэр ёһоной харилсаа тогтоохо тухай хэлсээн 1921 оной ноябриин 5-да Москвада баталагдаһан түүхэтэй. Энэ хадаа монгол арадай түүхэдэ адли тэгшэ эрхэтэй түрүүшын хэлсээн байгаа. Совет болон монгол арадуудай хоорондохи хани нүхэсэл дэлхэй дээрэ хоёр гүрэнэй социализмын замда гараад ябахадаг, тогтоогдоһон байна. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо 60 шахуу жэлэй туршада хоёр ороной арадууд таһаршагүй бата бэхи холбоо барисаатай болоо. СССР МНР хоёрой хоорондо экономическа, политическэ, соёл культурын талаар хани харилсаан амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Мүн КПСС МНР хоёрой хоорондохи харилсаан улам үргэдэнэ.

Хани нүхэсэл, харилсаа холбоон ба бэе бэедээ туһа хүргэхэ тухай 1966 оной январиин 15-да Улаан-Баатарта гар табигдаһан хэлсээн совет-монгол харилсаанай түүхэдэ онсо һуури эзэлнэ. Совет хүнүүдэй монгол арадта ямараар хандадаг байһан тухай нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ һэн: «Бидэнэр арадай засагай түлөө хамтадаа тэмсээбди, шэнэ ажабайдал сугтаа байгуулаабди, байгуулнабди, ямаршье туршалгануудай үедэ сугтаа байгаабди, байхашьебди».

Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлэй бусад гүрэнүүдэй интернациональна туһаламжын ашаар социально-экономическа хүгжэлтэдөө амжалтануудые туйлаабди гэжэ МНРП ба монгол арад тосолодог.

Совет Буряадай ба Монголой ажалшадай хоорондохи хани нүхэсэл социалис оронуудай дунда бэхижэн тогтоһон харилсаанай нэгэ хубинь мүн. Энэ харилсаа холбоон жэлһээ жэлдэ бэхижэнэ, улам хүсэ нүлөөтэй болоно.

МНР Советскэ Союз хоёрой хоорондохи хани нүхэсэлые, харилсаа холбоое хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ Монголой Арадай Республикатай хуршэ оршодог Совет Буряад шухала үүргэ дүүргэдэг байһан, дүүргэнэшье гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбал Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ хэлэһэн байна.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй 1958 ондо байгуулагдаһан Буряадай отделени хоёр ороной арадуудай хоорондохи харилсаа холбоондо өөрынгөө хубита оруулжа байдаг. Мүнөө Буряадай АССР-эй 300 гаран предприяти, эмхи зургаан тус отделениин хамтын гэшүүд юм.

Тиихэдэ манай республикын ниислэл Улаан-Удэ, МНР-эй Дархан анда хотонууд болоно. Тиимэһээ тус хотонууд ажахын болон соёл культурын байгуулалтын талаар үргэн харилсаа холбоотой гээшэ.

Үе сагай шалгалта гараһан совет-монгол хани барисаан жэлһээ жэлдэ улам хүгжэнэ, бата бэхи болоно.

Монголой коммунистнууд ба ажалшад МНРП-гэй XVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шударгы ажалаараа Арадай революциин 59 жэлэй ойе угтаба.

Д. УЛЫМЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор, профессор, Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

Н. ЖАМБАЛСҮРЭН

МОСКВА, ШАМДА!

Асуужа байнаб
Алас-Дурна Монгол ороннһоо
Алдарта хото
Алтан Москва амгалан гү?
Орьёл хададал
Огторгой түлан ороо
Омог Кремлиинш
Одод хурсаар яларна гү?
Түүхын алхамай
Түгшүүрилтэ саг түлгэнгүй дабаад,
Түбшэн соло,
Түрүү алдараа олоош, Москва.
Хатан зоригоор
Хаба хүсэтэ баатартал илаад,
Хамагай сэдьхэлэй
Залиршагүй одон болоош, Москва!

Эхэ оронойш
Эрхэ сүлөөтэ элдин дайдаар
Эрдэни нэрыеш
Эбтэй олон арадууд дурдаал.
Энэ нэрэш
Эрэлхэг тэдэнэй зүрхэндэ байгаа,
Энхэрэл дуранайнь
Далай болон халин урдаал.
Уула орьёлоор
Уряал үгэш ураар зэдэлэн,
Уһа мүрэнэй
Мүнгэн долги гаталан гараад,
Уужам Монголой
Урсахан нэгэ эшэгы гэр хүрэлэй,
Угтан бидэ
Урматай шагнаабдн, сэдьхэлээ дараад.

Мандан хүгжэхэ
Маша этнгэлээр харгыемнай заажа,
Манай ороной
Малша арадтай эльгэлэн нүхэсөөш.
Шинин ододой
Шэжэр туяан доро зоригоо бадараажа,
Шэнэ байдалаа
Шэмэглэн зохёонобди шэнэ хүсөөр.
Халюун дайда,
Хангил Алтайһаа эхилэн мүндэлөө
Халуун сэдьхэлэйм
Даруу эдэ үгэнүүдые анхара!
Монголой душа
Шамайе нигэжэ ёһолон хүндэлөөл...
Москва, Москва,
Молор талым унтаршагүй наран!

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ
буряадшалба.

ОКТЯБРИИН ОДОН ДОРО

Агууехэ Октябриин социалис революциин аша түгэс үзэл сурталаар зоригжоһон монгол арад хариин булимтарагшадта, хархис феодалнуудта эсэргүүсэн бодоод, Совет Россин хүүхэлмэришэд болон таряашадай туһаламжаар 1921 оной июлиин 11-дэ илалтата революци хэһэн юм. Ангиин дарлалта ба мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн Монгол ороной арад түмэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг эхилээ бэлэй. Арадай-революционно партиин хүтэлбэри доро, Совет-үүдэй ороной интернационалис ёһоной үнэн сэхэ туһаламжа ба дэмжэлгэдэ түшэглэн, монгол арад өөһэдтөө шэнэ общество зохёон байгуулгын замда ороо һэн. Капиталис хүгжэлтын шатые алгад гаража, социализм байгуулха арга боломжын бии байһан тухай Ленинэй һургаал заабари энэ эртэ урдын түүхэтэ орон дотор бэелэн мандаа. Азидахи эгээн гээгдэнги газар байһан Монгол хизаар түүхэтэ богонихон болзор соо хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байгаа промышленностьтай, хамтадхагдаһан хүдөө ажахытай, түрүү соёл ба эрдэм болбосоролтой аграрно-индустриальна социалис гүрэн болонхой.

Оронойнь промышленностиин тогтонижолго ба хүгжэлтэ — арадай засагай жэлнүүдтэ ажалша монголшуудай туйлаһан тон ехэ илалта амжалтануудай нэгэн болоно. Эрдэм болон техникын эди шэдитэ туйлалтануудые хэрэглэһэнэй үндэһөөр, үйлэдбэриин онол арганууdые улам нарижуулан һайжаруулһанай, оньһон түхеэрэлгэ ба автомадуудые, социалис оронуудай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй ашаар тэдэнь бэелүүлэгдэнэ.

Арадай засагта Монгол орон дотор мүнөө социалис обществын материально-техническэ үндэһэ һуури тогтоохо зорилгонууд шууд шиидхэгдэжэ байнхай. Зургаадахи табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлэй турша соо МНР-эй ажалшадай хангаһан амжалтанууд дээрэ хэлэгдэнэй эли тодо гэршэ болоно. Ниитын эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ 28 процентээр, национальна доход 25 процентээр нэмэнэн байна. Энэ хугасаа соо арадай ажахыда 12 миллиард түхэриг табигдаһан байха юм. Хүн зоной 1979 оной мүнгэн олзо оршонуудынь 1975 онойхиһоо 27 үлүүтэй процентээр нэмээ.

Гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын талаар Монгол орон дотор бодото революци болоо. Республика соо үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал сүм усадхагданхай, арадай тэгээрэл болбосоролой талаар гүрэнэй нэгэдхэмэл гурим тогтоогдонхой. Энэнь бүгэдэ ниитын дүүрэн бэшэ дунда һуралсал бэелүүлхэ, саашадаа бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда дамжан орохо арга боломжо хангаһан байна. Мүнөө 10.000 хүн бүхэндэ 3 мянга гаран һурагшад хүртэнэ. Монгол ороной бухы хүн зон түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжаар хангагдадаг болонхой. Эндэхи 10.000 хүн бүхэндэ больницын 110 орон, 460 хүн бүхэндэ — нэгэ врач хүртэнэ. Хүн бүхэниинь урдынхиһаа хоёр дахин ута наһа наһалдаг болоо.

Һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо орон доторнь табан зуу мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа: эды олон гэр байра иимэ богонихон болзор соо эндэ үрданы хэзээшье баригдаагүй юм.

Монгол арад социальна ба экономическа хүгжэлтын талаар туйлаһан амжалтануудаа Советскэ Союзай үзүүлдэг аха дүү ёһоной үнэн һайхан туһаламжатайнь холбоно. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада СССР-эй туһаламжаар республика дотор промышленна, хүдөө ажахын, соёлой ба коммунально-ажаһуудалай 400 гаран байра б а р и г д а ж а, ашаглалгада оруулагданхай. Тэдэ предприятинууд мүнөө промышленна бухы продукциин 50 процент шахууе бүтээн гаргана. Тэрэ тоодо электрын эльшэ хүсэнэй 90 шахуу процентые, талха гурилай 90 процентые, шулуу нүүрһэнэй 80 процентые, ноохоной 100 процентые, хилээмэнэй ба кондитерска зүйлнүүдэй 60 процентые үйлэдбэрилнэ.

СЭВ-тэ МНР-эй ороһониинь аграрно-индустриальна орон байһан республикаяа индустриально-аграрна орон болгохо гэдэг программа зорилгоёо шиидхэлгын шэнэ шата болоо. Энэнь экономическа хүгжэлтынгөө хэм хэмжээе СЭВ-эй бусад ороннуудай хэм хэмжээнтэй адли болгохо хэрэгтэнь туһа хүргэнэ.

Республикын арад зон эгээн гээгдэнги феодальна гүрэн байһан ороноо эршэмтэй түргэнөөр хүгжэжэ байгаа экономикотой, эрдэм болон соёлтой социалис орон болгохо ажалай гайхамшаг замаар дабшан ерээ. Монгол арад өөһэдынгөө бухы илалтанууд ба туйлалтануудые, омогорходог бухы юумэеэ социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй бата бэхи бүлэтэй Монгол ороние хэтэ мүнхэдэнь холбогшо аха дүү ёһоной, эбдэршэгүй хани барисаанай аша үрэ мүн гэжэ тоолохо ёһоороол тоолоно.

В. БАБКИН,
ТАСС-ай корреспондент.
Улаан-Баатар.

ҺАЙХАН ЗАНШАЛ

Нэгэ һалбариин мэргэжэлтэдэй дунда тематическа конкурснуудые, түрүү дүй дүршэлтэдэй ба уралан нарижуулагшадай худэлмэри харалгануудые үнгэргэлгэ МНР-тэ заншалта болонхой юм. Иимэ республиканска харалгануудта үйлэдбэриин комплексно бригадануудай гэшүүд.ниитын конструкторска бюронууд эдэбхитэйгээр хабаададаг. Мүнөө орон дотор тиимэ ниитын эмхинүүдэй тоо 300 гаранда хүрэнхэй.

МНР-эй зургаадахи табан жэлэй туршада үйлэдбэридэ уралан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой 9.000 гаран дурадхал нэбтэрүүлэгдээ. Тэрэнэй ашаар 70 шахуу миллион түхэриг мүнгэн алмагдаһан байна.

(ТАСС).

ТОКИО. Японой Хиросима ба Нагасаки хотонуудые американ авиацнин зэрлиг муухайгаар бомбодоһоор 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан эб найрамдалай тала баригшадай жагсаал Токиодо болобо. Тэдэнэр «Атомна буу зэбсэг усадхан үгы хэе!», «Атомна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие һэргылэгты!» гэһэн урянануудые абажа ябаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда хабаадагшад.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

КАБУЛ. НДПА-гай ЦК-гай апрелиин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, ДРА-гай гүрэнэй хилые найдамтайгаар сахин хамгаалгые хангаха талаар хилын харуулай сэрэгүүдэй парторганизацинуудай зорилгонуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ, бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ зорюулагдаһан ДРА-гай хилын харуулай сэрэгүүдэй партийна эдэбхитэдэй суглаан эндэ болобо.

ДРА-гай национальна бороныи министр генерал-майор Мухаммед Рафи суглараршадай урда элидхэл хэ. Империалис болон хархис хүсэнүүдэй халдалганууdаһаа оронойнгоо бэсэ дааһан ба дулдыданги бэшэ байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые сахин хамгаалхые хараалдаг ДРА-гай гол ёһонуудай дүримүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ хилын харуулай сэрэгүүдэй парторганизацинуудай гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. США-гай империализмын, Хитадай эзэрхэн зонхилогшодой ба энэ районой хархис хүсэнүүдэй ябуулганууdаһаа уламжалан, Пакистанай, Иранай болон Хитадай газар дайда ДРА-да эсэргүүгээр афганска контрреволюциин һүйдхэлтэ ябуулганууdай хэрэм болоно гэжэ министр хэлээ. Эдэ оронуудай правительстванууdай дэмжэлгээр контрреволюционно элдэб «комитедүүд», штабууд тэндэ хуулитаар нэгэдэнэн, банданууd бүридүүлэгдэнэ, һуралсалай түбүүд байгуулагдаһан байна. Американ, хитад, пакистан болон бусад инструкторнуудай хүтэлбэри доро алууршад, һуйдхэлшэд, тагнуулшад һурган бэлдэгдэнэ. Эдэ бухы «комитедүүд» зэбсэгтэ банданууdые, бүү зэбсэгүүдые, контрреволюционно номуудые ДРА-да эльгээнэ.

Хилэ шадарай районуудта шэбэлһэн түгэс зэбсэгжэгдэнхэй бандит бүлэгүүд онсо аюул тохёолдуулна гэжэ М. Рафи хэлэбэ.

НДПА-гай ЦК, ДРА-гай Революционно Совет хилын харуулай сэрэгүүдые бэхижүүлхэ асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулна гэжэ министр саашадаа хэлээ. Гүрэнэй хилые хамгаалха талаар ехэ хүдэлмэри бэелүүлэгдээ.

Хойто хүршэтэеэ Афганистанай хани барисаанай, эб найрамдалай, аха дүү ёһоной харилсаанай хилэ болодог афган-совет хилэ ехэ үүргэтэй, удха шанартай байна гэжэ министр онсолон тэмдэглээ гээд тэрэ хэлэбэ.

БАТА ХАРИЛСАА ХОЛБООН

УЛААН-БААТАР. Монгол орондо Арадай революциин илаһан түрүүшын үдэрһөө хойшо Советскэ Союз али бухы, ёһотойл интернациональна туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлнэ. Энэнь Монголой газар дээрэ социализм байгуулгын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ шухала нүхэсэл болоно гэжэ «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Совет-монгол экономическа харилсаан жэлһээ жэлдэ таһалгаряагүй ургэдэн бэхижэжэ, шэнэ удха шанартай болоно, тэрэнэй аргa онолнууд. түхэл шэнжэнүүд улам нарижуулагдажа байна гээд, МНРП-гэй ЦК-гай орган «Экономическа харилсаанай шатанууд» гэһэн статья соогоо тэмдэглэнэ.

Энэ табан жэлэй үедэ Советскэ Союзай техническэ ба экономическа туһаламжаар хүдөө ажахыда, элшэ хүсэндэ, мүн ашагта малтамал шанаржуулгын, эдсэ хоолой ба хүнгэн промышленностьда, транспортын болон хэлхеэ холбооной предприятинуудта арадай ажахын 90 гаран шухала барилга хэгдэһэн байна.

Совет-монгол экономическа харилсаан МНР-эй арадай ажахын гол зорилгонуудые шиидхэхэ, ажалай бүтэсэ дээшэлүүлхэ, түлшын-элшэ хүсэнэй үндэһэ һуурниень үргэдхэхэ арга олгоно. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай һуудал байдалые һайкаруулха арга олгоно гэжэ «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ.

ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТ ФРГ-дэ

БОНН. Франциин президент В. Жискар д' Эстэн албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерээд. хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байһаар. Бонндо ерэмсээрээ, тэрэ ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидттэй хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилээ. Уласхоорондын харилсаанай, мүн хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаанай гол асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Һаяхан Г. Шмидтын Москва ошоод байха үедэ хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондохи харилсаанда онсо анхарал хандуулагдаба. Франциһаа ерэһэн айлшан ФРГ-гэй президент К. Карстенстай уулзажа хөөрэлдөө.

В. Жискар д' Эстэнэй ФРГ-дэ ерэлгэ Баруун Германиин мэдээсэлнүүдые тараадаг орган удай гол анхаралда байһаар. Уласхоорондын политикада Франци бэеэ дааһан үүргэ дүүргэдэг юм гэжэ президент «Франкфуртер рундшау» газетэдэ интервью үгэхэдөө тэмдэглэбэ.

Б. ЭДЖЕВИДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

АНКАРА. Турциин Арадай-республиканска партиин (НРП) Генеральна түрүүлэгшэ Б. Эджевит ОСВ-2 гэжэ договор тушаа мэдүүлгэ хэбэ. Тусхайлбал, минии толгойлһон правительствын засаг барижа байха үедэ Вашингтон «ОСВ-2 тухай договорые ашаг үрэ ехэтэйгээр бэелүүлхын түлөө хинаха» зорилготойгоор американ сэрэгэй самоледуудые совет хилэдэ дүтэхэнүүр нидэхыень зүбшөөхэ гүйлтатайгаар Вашингтон Турцида хандаһан байна гэжэ тэрэ һануулаа. ОСВ-2 гэжэ договор хадаа Турциин ба США-гай хоорондохи бэшэ, харин СССР-эй ба США-гай хоорондохи договор болоно гэжэ тиихэдэ бидэ харюусаа һэмди гээд Б. Эджевит хэлээ. Тэрээн дотор бухы юумэн хараада абтанхай ха юм. Тиимэһээ американ самоледуудай нидэлгэнүүд тухай асуудалые договор баталһан хоёр гүрэн шиидхэхэ ёһотой. Хэрбээ эдэ гүрэнүүдэй тус асуудалаар үгэеэ ойлголсоогүй байгаа гээшэ һаань, бидэнэрһээ ямар нэгэн ябуулганууdые хүлеэһэнэй үлүү бшуу.

Зүгөөр Демирелиин правительство ондоо хараа шэглэл үедөө нимэ дурадхалнуудые оруулхадаа, үнэн зүрхэнөө хандаһан байна гэжэ Картер Джорджи штадай Плейнс хотодо журналистнуудтай уулзахадаа хэлээ. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор; буу зэбсэгүүдые хуряаха хөөрэлдөөнүүдэй зүблэхэ зүйлдэ совет талын оруулхые хүсэһэн зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй списогэй «үнэн зүб ба тэнсүүритэй» байгаа һаань, Холбоото Штадууд хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ тухай асуудалые хаража үзэхэ юм гэжэ Дж. Картер мэдүүлбэ.

Дж. КАРТЕР МЭДҮҮЛБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые Европодо тодхон табиха тушаа совет һүүлшын дурадхалнуудые «хаража үзэмөөр байна» гэжэ США-гай президент Дж. Картер хэлээ. Таарамжатай зүблэхэ зүйлэй абтаа гээшэ һаань, Холбоото Штадууд энэ асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые эхилхээр бэлэн юм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Минии һанахада, совет хүтэлбэрилэгшэ Л. И. Брежнев ФРГ-гэй Федеральна канцлер Г. Шмидттэй урда неделидэ Москвада уулзаха баримтала гээд, мэдүүлгэ дотор саашадаа хэлэгдэнэ. Американ сенадта табигдаһан элидхэл доторһоо энэ элирнэ. Бидэ тохёолдоһон байдалаар һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлнэбди.

Э. МАСКИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай гүрэнэй секретарь Э. Маски гадаадын политикын Нью-Йоркын ассоциацида үгэ хэлэхэдээ, хүгжэжэ байгаа орнууд тушаа Холбоото Штадуудай бэелүүлдэг политикада, тусхайлбал, гадаадын гүрэнүүдтэ американ туһаламжа үзүүлхэ гэдэг программада дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Эдэ программануудые конгрессэй «хойшолуулха ба хороохо» тухай ябуулганууdые буруушааха зуураа, нимэ «туһаламжа», нэн түрүүн буу зэбсэгүүдые зээлеэр худалдалга США-гай аюулгүйе хангаха талаар дэлхэйн шухала элдэб районуудта Вашингтоной сэрэгэй-стратегическэ зорилгонуудта алба хэнэ гэжэ тэрэ нюубагүй.

«Эдэ программанууд» дэлхэйн шиидхэхы районуудтахи байдалай хүгжэлтэдэ нүлөө үзүүлхэ арга бидэнэртэ олгохо байна,—гэжэ гүрэнэй секретарь мэдүүлээ. — Тэрээнгүйгөөр үйлэ хэрэгүүдтэ нүлөө үзүүлхэ арга шадабриннай эрид доошолхо юм».

Монгол орондо Арадай революциин илаһаар 59 жэлэй ойдо зорюулагдаһан аха дүү ороной номуудай арбан хоног манай республикын нинслэлдэ түлэг ябажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи «Знание» гэжэ номой магазин соо хододоо хүлгөөтэй. Энэньшье гайхалгүй ааб даа, юуб гэхэдэ, долоодохёо манай хотодо үнгэргэдэжэ байгаа энэ заншалта арбан хоногой үедэ Улаан-Удын номдо дуратайшуул хубинингаа библиотекэнүүдтэ хоморой ном — «үнэтэ олзо» нэмээхэ байһандаа лаб этигэжэ, нишэ ерэнэ бшуу. Үнэхөөрөөшье, энэ удаа политическэ, экономическа, уран һайханай, научна тон һонирхолтой номууд худалдан абагшадай анхаралда дурадхагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Знание» гэжэ номой магазин соо.

М. СУТУРИНАЙ фото.

АГУУЕХЭ ПОЭДЭЙ АЛДАР НЭРЭЭР...

Ашхабад хотын А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ ород драмын театр манай республикын нинслэлдэ гастролнуудаа эрэжэ, Улаан-Удымнай харагшадай анхаралда һонирхолтой зүжэгүүдэдэ табижа байна.

Манай корреспондент театрай директор Б. А. Левинтэй үүлзажа хоорэлдэһэн байна. Тэрэниие уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

— Манай театр табин жэлэйнгээ ойе нёдондо тэмдэглэһэн байна. 1926 ондо нээгдэһэн театрай багахан студи манай ород драмын, хожомынь туркмен драмын болон оперно театрнуудай эхин үндэһэниинь боложо үгэһэн юм. Энэ студие дүүргэһэн бүлэг залуушуул 1929 оной намар А. Н. Островскиин зүжэг табижа. саашанхи зохёохы замаа эхилһэн намтартай.

Аха дүү ород болон туркмен арадуудай хани барисаанай һүлдэ болоһон, манай театрта агууехэ поэдэй «али бүхы хэлэн дээрэ алдаа нэрыем дурдахал» гэһэн юреелэйнь ёһоор шахуу А. С. Пушкинай нэрэ 1937 ондо олгогдоо бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ манай театрайхид хоёр бригада боложо хубаараад, фронт ашожо, сэрэгшэдые хангаһан, өөһэдөө шье тулалдаан байлдаануудта оролсоһон юм.

1948 ондо газар хүдэлжэ, ехэ һандарал үүсхэхэдэнь, манай театр гурбан жэлэй болзороор Красноводск нүүхэ баатай болоо һэн. Түрэл хотынгоо һэргээн бодхоогдохо, һөөргөө бусажа ерээ һэмди.

Тэрэ гэһээр олон жэл үнгрөө. Театрнай бэлиг шадабарияа нэмээн дээшэлүүлжэ, союзна республикануудаар, Москва, Оренбург, бусад хото городуудаар аяншалжа, нилээд суутай боложо эхилээ һэн.

Театртамнай РСФСР-эй габьяата артист, Туркмениин арадэй артист В. М. Краснопольский түрүүтэй эбтэй эетэй коллектив хүдэлнэ.

Мүнөө Буряадай нинслэл хотодо түрүүшынхээ айлшалжа байна гээшэбди.

Танай хүндэмүүшэ арад зонминие хани халуунаар угтаа. Энэ аяар холо дэмы ерээгүй хабди гэжэ танай харагшадтай түрүүшынхээ уулзахаһаа эхилээд баясаабди.

Амжалта гээшэ артистнарай болон режиссерой бэлиг шадабари, «һонирхолтой репертуартай сэхэ холбоотой. Гэбэшье ухамай һонор харагшадһаа баһал дулдыдаха бшуу.

Манай театрай ахамадшье һаа, залуу режиссер Георгий Нестер тухай хэдэн үгэ хэлэһүү. Тэрэ суута мастер Гончаровой шабби ябахадаа, зүжэг табиха талаар тон ехэ шунал абьяас оложо абаһан байна. Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй, шэнэ һонин бэдэрэлгэнүүдые хэдэг. Жэшээлхэдэ, Вильям Шекспирэй «Хэдэр басага номгоруулга» гэһэн зүжэгые онсо гурим барималан табиһан юм. Зайгуул актернуудай наадан шэнгеэр зүжэгэй гол үзэгдэлнүүдые харуулжа, «театр соохи театр» гэжэ нэрлэмээр ехэ һонин арга хэрэглэн, Г. Нестер энэ зүжэгөө еерсэ маягаар найруулан табиһан байна.

Репертуар тухай хэлэхэ болоо һаа, совет, мүн хари гүрэнүүдэйшье авторнуудай арбан зүжэгые харагшадай анхаралда дурадханхайбди.

Мүнөө үеын мэдээжэ драматургнуудай зохёолнуудһаа Э. Брагинскиин, Э. Рязановай «һамуу ябадал», М. Варфоломеевэй «Гэгээн ба нүгэлтэ», А. Гельманэй «Бидэ гараа табигшад» гэһэн зүжэгүүдые харагшадтаа бэлэг болгон асараабди.

Минии һанахада, хүнүүд театрта һонирхолтой зүжэг хаража, сэдьхэлээ ханан амархха, хүмүүжэхэшье хүсэлтэй ерэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ зүжэгүүдээ шогтой хүхюунээршье, юрэдөө, удхынь ёһоор, эрхим һайнаар табиха гэжэ оролдодогбди.

«Һамуу ябадал» гэһэн шог зүжэгтэ энэн хүхихэ зуурагнай, «хорюулта» дуран, гэр бүлын үүргэ, тушаал зэргэдэ обтолго гэхэ мэтын асуудалнууд орьёлон гаража, ухаа сэдьхэлыетнай хүлгүүлхэ байха.

А. Гельманэй «Бидэ, гараа табигшад» гэжэ зүжэгые МХАТ болон Сатирын театртай нэгэн доро манай коллективэй табиһаниинь тон харюусалгатай хэрэг гээшэ юм ааб даа. Гэбэшье нэрэтэй түрэтэй томо театрнуудһаа балайшье дутуугүйгөөр тэрэниие найруулан табиябди гээ һаам, өөрынгөө коллективые үлүүсэ магтаба гэжэ ойлгохогүй бэзэт гэжэ найданаб.

Иимэрхүүл даа. Театрнай улаач-удынхидые яһала һонирхуулжа байна гэжэ һананаб. Өөһэдөөшье баяртайнуудби.

Б. ДЫМБРЫЛОВА хөөрөөнь бэшэжэ абаба.

ЗҮҮН ЗҮГЭЙ ХАТАРТАЙ ТАНИЛСАХА ГЭБЭЛ...

Арадай уран бүтээлэй болон соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түбэй дэргэдэ байгуулагдаһан Зүүн зүгэй хатарай студиин тоосоото концерт Улаан-Удын хүгжэмэй училищиин концертиэ зал соо һая үнгэрбэ.

Студиин гэшүүд гол түлэб буряад, эвэдхэг, непал, монгол, вьетнам, корей, япон, Ази түбиин бусад арадуудай хатарнуудые гүйсэдхэһэн байна.

Тус студи үнгэрэгшэ намар байгуулагдаһан юм. Студиин гэшүүд орон бүхэнэй хатарнуудые оорынь арадай хүгжэм доро хатаржа һурана. Арадуудай өөрын онсо шэнжэтэй, гоё һайхан хатарнуудтай хүн зоние танилсуулха зориго студиинхидай урда табигданхай.

Мүнөө манай репертуартаэлдэб янзын үндэһэ яһатанай найман хатар тоологдоно. Тоосоото концертын үедэ тэдэ харуулагдаа юм. Гэбэшье хатарые улам нарижуулха, гүйсэдхэгшэдэй бэлиг шадабариие бүри дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Юундэб гэхэдэ, арад бүхэнэй хатар түхэл маягаараа бэе бэеһээ ехэ илгаатай, гүйсэдхэхэдэ хүшэрхэн байдаг ха юм.

Манай студи зохёохы хүдэлмэриин ёһотойл мастерской болонхой. Эндэ хореографууд дүй дүршэлөө хубаалдана, ооһэдынгөө найруулгануудые шэнжэлжэ туршана. Жэшээлхэдэ, Зүүн Сибириин соёлой институтдай 1 дэхи курсда һуража байһан монгол студент Д. Тэмэрчулуун баруун монголнуудай «Уряанха» гэжэ хатар найруулһан байна. Соёл-гэгээрэлэй училищиин багша С. Ц. Дашинимаева япон хатар табиба. Соёлой институтдай 4-дэхи курсын студент В. Людинсян буряад хоёр хатар найруулаа. Мүнлэ Вьетнамай кату гэжэ яһатанай хатар, «Цейлоной субад эрдэни» гэһэн хатарай композиние, «Шух-шух-гаэб найрамдалда уряална» гэһэн хореографическа үзэгдэлые энэ нүхэр найруулһан байна. Манай студиин хүдэлмэридэ гол түлэб Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институтдай студентнэр, хүгжэмэй болон соёл-гэгээрэлэй училищинуудай һурагшад, һургуулиинхид хабаадана. Тэлэнэр хэшээл бүхэндөө Зүүн зүгэй арадуудай хатарай «нюусануудтай» танилсана.

Тэрэнэй хажуугаар эндэ үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Д. БАДЛУЕВ,
республикын Соёлой министерствын арадай уран бүтээлэй болон соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түбэй балетмейстер.

ШЭНЭ АНСАМБЛЬ

Буряадай гайхамшагта революционер Цыремпил Ранжуровай нэрэ зүүһэн тосхоной (Кабанскын район) уран һайханай самодеятельностиин бүлэг дуушад республикын II этнографическа һайндэртэ уригдажа, тэндэ болоһон түгэсхэлэй концертдэ хабаадалсаба.

Алтан шара хубсаһа үмдэһэн эхэнэрнүүд сценэ дээрэ гараажа, Байгал-Хударын урданай — амаршалгын, ажалай, түрэ найрай дуунуудые үянгатай шадамараар дуулажа, альга ташуулба. Илья, Роза Албатаевууд дуэт боложо, «Ганга мүрэнэй гургалдайһаа» эхилээд, бусадшье олон арадай дуунуудые яһала шадамараар гүйсэдхэбэ.

—Манай дуушадай ансамбль һаял тогтожо, бүрилдэжэ байна. Нэрэтэйшье болоодүй. Нютагай олохон алба хаагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, эгэһашад ажалдамнай арсалтагүй хабаадалсадаг. Эгээл эрхимүүдээ шэлэжэ, энэ һайндэртэ асарагабди. Олонхинь эхэнэрнүүд болошоо. «Эхэнэрнүүдэй капелла» гээшье һаа гэхээр. Һайн хүтэлбэрилэгшэтэй болоод, репертуараа саашань үргэдхөө һаамнай, бүрил һонирхолтой болохо нэн. Республикын Соёлой министерствын дэргэдэхи уран һайханай самодеятельностиин ажал хүдэлмэриин түлөө харюусадаг мэргэжэлтэд маанадта хожомоо туһалха аабза гэжэ найдаха байнабди,— гээд тус ансамблиин гэшүүн Илья Албатаев хөөрэнэ.

Манай корр.

РАДИО ШАГНАГШАДАЙ БА ТЕЛЕВИЗОР ХАРАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

Хэлхеэ холбооной управленийн дэргэдэхи радио-дамжуулгануудые барижа абалгада һаад ушаруулгые хинаха албан Буряадай АССР-эй бүхы хүн зоной анхаралда хандан, нигэжэ мэдээсэнэ:

Хэрбэеэ танай радио ба телевизортэ һаад ушаруулдаг шалтагаанай бин байгаа һаа, тэрэниие усадхаха асуудалаар мэдүүлгэ барижа, манда хандагты!

Имаргал танай приемно түхеэрэлгэнүүдэй ба антеннэнүүдэй бүтэн байбал, мэдүүлгынтнай үндэһөөр һаад ушаруулдаг шалтагаануудые усадхаха хүдэлмэреэ эхилхэ байнабди гэжэ уридшалан һануулнабди.

Мэдүүлгэ дотороо нимэ тодорхой мэдээнүүдые хабсаргахыетнай гүйнабди:

1. Танай фамилиь, гэрэйтнай адрес, телефон байха зэргэтэй.

2. Приемно түхеэрэлгынтнай марка, хэрэглэдэг антеннэтнай тодорхойгоор заагдаһан байха ёһотой.

3. Ямар һаад ушаруулагданаб гэжэ дэлгэрэнгыгээр мэдээсэгты.

Мэдүүлгэнүүдээ нимэ адресаар эльгээхэдэтнай болохо: Буряадай АССР, Улаан-Удэ хото, Приречнэ үйлсэ, 1, ГИЭ.

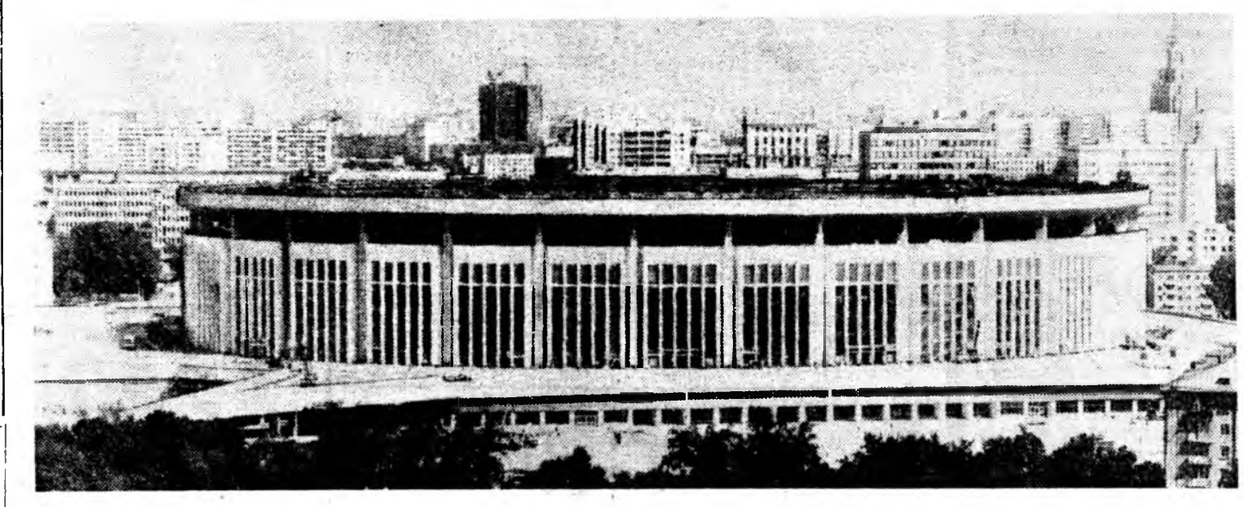

Ороноймнай нинслэл хотын Эб найрамдалай гудамжада богонихон болзор соо урган бодоһон «Олимпийский» гэжэ комплекс архитектурна ёһотойл уран бүтээл гээ һаа, алдуу болохогүй. Нэгэ доро 45 мянган хүнние багтааха арга боломжотой энэ комплекс дотор Олимпиадын үедэ баскетболистнууд ба боксернууд хабаяа туршалсаха юм. Гадна эндэ үшөө 19 зүйлөөр мүрысөө үнгэргэжэ болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Европо түбидэ эгээн томо гэжэ тодорһон шэнэ комплексын газаа түхэл.

ТАСС-ай фотохроникo.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха» — областной партийна эдэбхитэдэй суглааһаа бэшэгдэнэн тоосооо. «БАМ: үдэр бүриин ажал хэрэгүүд». «Съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр тоннель малтажа дүүргэхэ» — корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха» — областной партийна эдэбхитэдэй суглааһаа бэшэгдэнэн тоосооной түгэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүгжэмэй гүн удхые ойлгохо» — облсовпрофой дэргэдэхи союзууд хоорондын Арадай уран байшангай аха-лагша методист Г. Емельяновагай статья. «Номой далай соо яажа зүб шэглэл олохоб» — «Туяа» магазинай товаровед Н. Цыреновагай статья. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо баримта» — нютаг нютагһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй дээжэ. «Түрэл хизаарни. Байгалайм үмэнэхи нютаг» — корреспонденци, мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Олимпиада-80-да зорюулагдаһан материал. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — «Время» 8.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.05 — «Жак Оффенбах» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильмын 3-дахи сери. «Великая герцогиня». 9.55 — «Капризная принцесса», «Приключения Эврики» — мультфильмнүүд. 10.25 — «20—30-аад онуудай байгаали тухай совет уран зураг» 10.55 — Сибириин Гүрэнэй Красноярска хатарай ансамблиин концерт. 11.40 — Э. Межелайтис. «Уран шүлэг». 12.30 — Шэнэ һонин. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.20 — Монголой Арадай революциин һайндэртэ. «Монгол мүнөөдэр». Кинопрограмма 15.05 — «Жарморяк» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильмын 3-дахи, 4-дахи серинүүд (Болгари) 15.50 — «Арадай аялгануд» 16.00 — «Урагшаа, хүбүүд!»

Улаан-Удэ. 16.45 — «Монголой Арадай революци» — хөөрөөн (буряадаар). 17.00 — «Байгал» мэдээсэлэй программа. 17.30 — «Түмэр харгы: хэрэгүүд ба шиндхэгдээгүй асуудалнууд». Вагоншод.

Москва. 18.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 18.30 — «Олимпиин тосхондо» — соёлой түбөөр репортаж 19.15 — «Жаворонки» — телевизионно уран һайханай фильм. 20.30 — «Время». 21.05 — Эрмитаж. «Испаниин уран зураг».

Улаан-Удэ. 21.35 — Совет композиторнуудай дуунууд ба арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй 2-дохи республиканска конкурс.

НЮТАГАЙ ХҮБҮҮНЭЙ ХҮНДЭДЭ

СССР-эй эрхимүүдэй эрхим чемпион, һүр харбалгаар ороной чемпион болоһон, уласхоорондын олон мүрысөөндэ илалта туйлаһан, Советскэ Союзай суглуулагдамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Владимир Ешеевтэй КПСС-эй Шэтын обкомдо уулзалга болобо.

КПСС-эй Шэтын обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр М. И. Матафонов Ешеевые спортивна туйлалтануудаарнь, оронойнгоо Олимпиин командын бүридэлдэ ороһонтойнь дашарамдуулан, халуунаар амаршалжа, XXII Олимпиадада шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсөө.

Нүхэр Матафонов бэлигтэй спортсмендэ Олимпиин һүлдэ болохо хахад метр үндэртэй баабгайханиие барюулһан байна.

(«Забайкальский рабочий» газетэһээ).

СОВЕТ СПОРТЫН ЭРХИМ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

ХОЁРДОХЁО ОЛИМПИАДАДА ЗЭҺЭҺЭН ХҮН

Классическа барилдаагаар СССР-эй олимпийскэ суглуулагдамал командын ахалагша тренер, урдань манай бэрхэ барилдаашадай нэгэн байһан, дэлхэйн хоёр дахин чемпион Геннадий Сапунов командаяа бүридхэхэ талаар ехэ түбэг бэрхэшээлдэ оронхой: зарим шэгнүүрнүүдтэ бэлигтэй бэрхэ, бар хүсэтэй хэдэн атледүүд бии. Бусад шэгнүүрнүүдтэ яаха аргагүй булюу хүн хомор байна. Гэбэшье тэрэ нэгэл барилдааншанда һэжэглэнэгүй. «Хэрбээ Николай Балбошин шэнги хүнүүдэй манай командада олон һаань, али бүхы мүрысөөндэ бэлэхэнээр илажа гараха һэмди, — гэжэ Сапунов хөөрэнэ. — Найдамтай спортсмен гээшэ. Тэрэ хэзээдэшье нэрэ түрыемнай хухалхагүй».

Хүндэшэг шэгнүүртэй, 30 наһатай барилдаашан, манай суглуулагдамал командын капитан Балбошин барилдаанай түүхэдэ эгээл үндэр дээдын, эгээл олон медальнуудта хүртэһэн хүнүүдэй нэгэниинь болоно. Тэрэ олимпийскэ чемион, дэлхэйн таба дахин чемпион, Европын зургаа дахин чемпион, Советскэ Союзай гурба дахин чемпион юм.

«Балбошин бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй, хүнгэн солбон, сүлхэ шамбай спортсмен юм. — гэжэ Сапунов хэлэнэ. — Спортдол хадаа яһала ехэ наһатай болэбошье. Николай бушуу түргэн хүдэлсээ үшөөл алдаагүй байһаар. Дүршэл шадабари ехэтэй хүнүүдтэй барилдахадаа, тэрэ сахилгаан түргөөр добтолжо ородог. Тэрэнэй арга дүрэ мүлимэл һайн».

Балбошин 100 килограмм шэгнүүртэй, 190 сантиметр үндэртэй. Гэбэшье тэрэ гулдагар сэбэр бэетэй байна. Тэрэ баскетбол, волейбол болон шатар һайнаар наададаг. Барилдаанай хибэс дээрэ Николай бэрхэ шатаршан шэнги болодог байна. Тиигэжэ тэрэ хүлеэгдээгүй ябадалнуудые хэнэ гэхэ гү, али «арга дүрэ хэрэглэнэ бшуу».

Тэрэ шүүгдэнэшье байха. Жэшээнь, 1975 ондо Минск хотодо дэлхэйн чемпионадай болоходонь, манай команда ехэ амжалта туйлажа, найман алтан медаль абаа һэн. Харин тиихэдэ командымнай эрхим түлөөлэгшэ Балбошин шанда хүртөөгүй бэлэй.

Болгариин бэрхэ атлет Камен Лозановтай уулзахадаа, Николай 5:1 тоотойгоор шүүжэ ябаба. Тэрэнэй илалтада хэншье һэжэглээгүй. Теэд гэнтэ Балбошин гайхалтай һонин хүдэлсэ хээд, хибэс дээрэ унашаба. Хүлөө гэмтээ гэһэн тодорхойолто суглуулагдамал командын врач Геннадий Бакушев хээ.

Больницада ороод байха үедөө Балбошиной олон табан юумэн тухай бодомжолһыень ойлгохоор ааб даа. Хахад жэл болоод лэ Монреальда Олимпиада болохо байгаа, харин яһаниинь яаха аргагүй удааная бүрилдэбэ. Имагтал һара хахадай үнгэрһэн хойно Николай һорилго бэлэдхэлээ болгоомжотой наринаар хэжэ эхилээ һэн. Тиихэдэ бэень эзэгүй юм шэнги байгаа бэлэй. Тренер Анатолий Парфенов шабидаа нигэжэ хэлэхэ: «Һанаагаа ехээр бү зобо. Долоо хоноходо, хоюулаа барилдаха байхабди».

Үнэхөөрөөшье, долоон хоногой үнгэрхэдэ, Николай барилдаанай хибэс дээрэ гараа һэн.

Үрдань хүндэ шэгнүүртэй бэрхэ барилдаашан байнан 55-тай Парфенов мүнөөшье болотор абарга хүсэтэй хүн юм. Энэмнай домогто ороһон хүн гэхэдэ алдуу болохогүй. Тэрэ Ленинэй болон Эсэгэ ороноо Хамгаалгын дайнай I шатын орденуудаар шагнагданхай. Хэдэ дахин шархатаһан байгаа (мүнөө болотор тэрэнэй бэедэ һомоной түгдэрхэй үлэшэнхэй, зүүн гарынь хүсэд тэнидэггүй юм), гэбэшье барилдаагаар һонирхожо, ороной чемпионадта илаһан, удаань 31-тэйдээ Мельбурндэ болоһон Олимпиадада түрүү һуури эзэлһэн юм.

Һурагшань тэрээнһээ дутуугүй байшоо. 1976 оной Олимпиадын эхилтэр Балбошин эрхим һайнаар һорилго бэлэдхэл хэбэ. Мельбурндэ багшынгаа илалта туйлаһанһаа хойшо тэбхэр 20 жэлэй үнгэрһэн хойно тэрэ Монреальдахи Олимпиадада алтан медаляар шагнагдаа.

Бага балшар наһандаа ямар ябаа һэмши гэжэ нэтэтэ Николайһаа асуубаб. Тэрэ энеэбхилэн, нигэжэ хэлэбэ: «Бага балшар наһандаа тунхилган һула бэетэй байһан хүм гэжэ бүхы чемпионууд хэлэдэг. Гайхалтай һонин юумэниинь, юуб гэхэдэ, би эгээл тиимэ байһан хүм. Туранхай, үндэр нариихан бэетэй байгааб. Перекладина дээрэ бэеэшье татажа шададагүй һэм. Минии ахай Владимир хүдэр бэетэй һэн.

Сэхыень хэлэхэдэ, би ахайдаал адли болохые оролдодог һэм. Тэрэнэй барилгын техникум дүүргэхэдэ, тэндэ һурахаяа оробоб. Тэрэнэй спортын мастер болоходонь, бишье мастерай нормо дүүргээ һэм. Саашадаа харгы замнай асатажа, Владимир юридическэ факультет дүүргээд, уголовно бэдэрэлгын инспекторээр хүдэлнэ. Зүгөөр би тренер болохые шиидэһэн байгааб: тренерүүдэй дээдэ һургуули дүүргээд, мүнөө физкультурын институдта һуранаб.

Николай Балбошин үдэр бүри барилдаанай зал руу яарадаг. Үдэр бүри тэрэ урилдаанай харгы дээрэ гарадаг, штанга үргэдэг байна. Үдэр бүри тэрэ эгээл дуратай арга дүрээ оло дахин лабтадаг юм. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хоёрдохи Олимпиададаа илажа гараха хүсэлэнтэй.

Владимир ГОЛУБЕВ.
(АПН).

УНШАГТ һонирхохо байхат

× 1896 ондо болоһон т шын Олимпиадада эгээл — 46 медаль Грециин а сменүүд абаһан юм.

□ Нэгэ Олимпиадада олон — 209 медальда гай команда хүртэһэн тартай. Энэ ушар 1904 (Сент-Луис, США) болоо Совет олимпиецүүд М альда 125 алтан, мүнгэ бронзо медаль абаа һэн.

□ Олимпиада-80-най раммада спортын 21 я зүйлөөр мүрысөөн болохо. олон медальнуудые хүнгэ ледүүд хубааха — 38, үсөөнишь — үһан дээрэ бэгөөр наадилга ба ф лоор — нэжээд медаль хэ болоно. Бокс, воле ногоон дээрэхи хоккейгээ рысөөнүүдые спортдо тайшуул эгээл олон — хараха. Эгээл түргэн хэ мүрысөөн — һүр х га, байдарка ба кан уриллаан. Тэдэ дүрбэн соо үнгэрхэ.

□ Олимпиин өөрсө дабхар илалта (эрэшүүл эхэнэрнүүдэй суглуулаг командануд нэгэ наад үедэ) волейболоор (1968 гандболоор (1976 он) тал совет команда ту шадаа бэлэй.

× Олимпиин гимнасти түүхэдэ эгээл олон шаг Л. Латынина — 9 алта мүнгэн, 4 бронзо меда (1956 — 1964 онууд) х һэн байна. Б. Шахлин пиин медальнуудайнгаа гоор эрэшүүлэй дундаһаа гарна. 1956, 1960, 1964 дай наадануудта 7 алтан, 4 гэн, 2 бронзо медальда тэһэн юм.

□ Илагшадай дунда дын рекордсменүүд биш дээн соо хүнгэн атлет олимпиин наадада бусаа оло дахин чемпион бо шанда хүртэгшэдые н Финляндиин гүйөөшэ Нурми эгээл олон — 9 м да хүртөө. Американ с смен Р. Юри үндэрые, харайлгаар, мүн гурбан хасын харайлгаар хаа туршажа, 8 медальтай он юм. Нэгэ наадада рикын спортсменүүд А. цлейн (1960 он), Дж. О (1936 он) гэгшэд 4 алта даль абаһан намтартай. рикан дискобол А. Ортер бэн наадада (1956— онуудта) дээдын алтан налда хүртөө. Совет х атледүүдэй дунда эгээл туйлалта харуулагшад В. Борзов (2 алтан, 1 м 2 бронзо); В. Голубничи алтан, 1 мүнгэн, 1 бро Т. Пресс (3 алтан, 1 гэн), Н. Пономарева (2 тан, 1 бронзо), Гурбан (1968—1976 онууд) В. С гурбан алхасын харай олимпиин алтан медальн абаа юм.

× Олимпиин наадана хэдэ США-гай 13-тай б ган М. Гестринг гэшэ эдир наһатай чемпионка лоо юм. 1936 ондо үһа ру рэлөөр мүрысөөндэ им алтан медальда хүртэһэн ха.

□ Хельсинкиин Олимп да 28 совет спортсмен зын мүрысөөндэ чемпио боложо тодороо һэн. пиада-76-най һүүлээр спортсмен 14 зүйлөөр сэжэ, алтан медальнуу бусаба.

× Олимпиин бассейну туйлагдаһан юрэ буса а тануд тухай дурдабал рин ватерполистнууд з Олимпиадада удаагаар н ган юм. Австралиин түл шэ Д. Фрезер таларалга метрэй зайда гурба (1956, 1960, 1964 он) байна. Тэрэнэй нютагай саган Ш. Гоулд Олимпи гэ наадада (1972 он) бан медаль абаа. Ти үһан руу һүрэдэг итальян Дибиаси удаа дараалан бан наадада (1968— онууд) 3 алтан ба 2 м медальда хүртөө. Америк түлөөлэгшэ, үһа руу һ басаган П. Мак-Кармик бэн дээдэ шантай юм.

□ Олимпиин түүхэдэ сическа барилдаагаар алтан медалиин түлөө т болоһон юм. Тэдэнэй 25 совет барилдаашад абаа скын спортсмен А. Мес дүрэ буляалдалгын бари гаар (1964 — 1972 о та) гурба дахин Олим чемпион болобо.

Наука и жизн журналай 1 оной 6-да номерһоо абта

Редактор Р. Б. ГАРМ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01617. Заказ № 160. Индекс 590